ATROF-MUHIT VA IJTIMOIY CHORA-TADBIRLAR REJASI

Artemisya gibrid loyihasi – 300 MVt shamol + 123 MVt quyosh + 100 MVt BESS. Buxoro/Navoiy, O‘zbekiston

LOYIHA — 2026-yil iyun

Ushbu atrof-muhit va ijtimoiy chora-tadbirlar rejasi (ESAP) Artemisya gibrid loyihasini Kreditorning amaldagi atrof-muhit va ijtimoiy talablariga — xususan, YeTTB (EBRD) 2024-yilgi Atrof-muhit va ijtimoiy siyosati (ESP 2024) hamda unga tegishli Atrof-muhit va ijtimoiy talablar (ESRlar), o‘zaro solishtirish maqsadida XMK (IFC) Atrof-muhit va ijtimoiy barqarorlik bo‘yicha faoliyat standartlari (PS, 2012) hamda O‘zbekiston Respublikasining amaldagi ekologiya, ijtimoiy soha, mehnat hamda mehnat xavfsizligi va salomatligi to‘g‘risidagi qonunchiligiga — muvofiqlashtirish uchun Homiy va uning pudratchilari amalga oshirishi shart bo‘lgan chora-tadbirlarni belgilaydi; bunda xalqaro ilg‘or amaliyot, jumladan IFC Atrof-muhit, salomatlik va xavfsizlik bo‘yicha yo‘riqnomalari (umumiy va tarmoq bo‘yicha) ham qo‘llaniladi.

ESAP EBRD ESIA oshkor qilish tartibi doirasida e’lon qilinadigan atrof-muhit va ijtimoiy (E&S) hujjatlar paketining bir qismini tashkil etadi. U ESR/PS yo‘nalishlari bo‘yicha tuzilgan; raqamlangan, muddatlari belgilangan chora-tadbirlar aniq mas’ul tomonlarga biriktirilgan bo‘lib, aniq maqsadli ko‘rsatkichlar va baholash mezonlariga ega. “Holat” ustuni Homiy tomonidan yangilanadi hamda qurilish davrida har chorakda, ekspluatatsiyaning birinchi yilida esa yarim yilda bir marta LESA tomonidan tekshirib boriladi.

ESR7 (Mahalliy tub xalqlar) qo‘llanilmaydi: O‘zbekistonda EBRD ESP 2024 / IFC PS7 ma’nosidagi tub xalqlar mavjud emas. ESR9 (Moliyaviy vositachilar) ushbu to‘g‘ridan-to‘g‘ri investitsiya Loyihasiga nisbatan qo‘llanilmaydi. Yer olish va tirikchilik manbalarini tiklash (ESR5) bo‘yicha batafsil chora-tadbirlar ushbu ESAPda asosiy (framework) darajada belgilangan bo‘lib, Loyihaning Tirikchilik manbalarini tiklash asosnomasi (LRF, 2026-yil fevral) hamda tayyorlanayotgan Tirikchilik manbalarini tiklash rejasida (LRP) batafsil yoritiladi.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
ESR1/PS1 Atrof-muhit va ijtimoiy risklar hamda ta’sirlarni baholash va boshqarish						
1.1	I bosqich (100 MVt shamol elektr stansiyasi + 100 MVt BESS + 220 kV “Loop-In/Loop-Out” havo elektr uzatish liniyasi) va Loyiha uchun O‘zbekiston Respublikasi Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo‘mitasining tasdig‘ini olish. Tasdiq shartlarini Loyihaning Atrof-muhit va ijtimoiy boshqaruv tizimi (ESMS), muhandislik, xarid va qurilish (EPC) shartnomalari hamda ekspluatatsiya va texnik xizmat ko‘rsatish (O&M) shartnomalariga kiritish.	E&S risklarini boshqarish va qonunchilikka rioya etish.	ESR1, PS1; O‘zbekiston Respublikasining “Atrof-muhit ekspertiza to‘g‘risida”gi qonuni.	Kompaniya, konsultant ko‘magida.	Moliyaviy yopilishdan (I bosqich) oldin; II bosqich qurilishini boshlash to‘g‘risidagi bildirishnomadan oldin.	I va II bosqichlar uchun Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo‘mitasining ATB (EIA) ma’qullash xatlari.
1.2	Loyihaning bog‘liq obyektlari, xususan Loyiha eksport uchun bog‘liq bo‘lgan tarmoqqa ulanish / “Sho‘rko‘l” nimstansiyasi bo‘yicha E&S mas’uliyatlari taqsimotini tasdiqlash. Loyiha bog‘liq obyektni bevosita nazorat qilmaydigan hollarda, mas’ul tomon EBRD ESR1 va IFC PS1 talablariga javob beradigan, bioxilma-xillik (qushlarning to‘qnashuvi va tok urishi), yer olish va manfaatdor tomonlarni jalb qilishni qamrab oluvchi baholashni yakunlashini ta’minlash uchun oqilona sa’y-harakatlarni amalga oshirish. | E&S risklarini boshqarish; jamlanma ta’sirlar.	E&S risklarini boshqarish; jamlanma ta’sirlar.	ESR1, PS1.	Kompaniya, konsultant ko‘magida.	Bog‘liq obyektlar qurilishidan oldin.	Bog‘liq obyektlar bo‘yicha mas’uliyatlar tasdiqlangan; talab etiladigan har qanday ESIA (yoki unga tenglashtirilgan hujjat) LESA tomonidan ko‘rib chiqilgan

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg'or amaliyot)	Mas'ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko'rsatkichlari va baholash mezonlari
1.3	Qurilish va ekspluatatsiya bosqichlari uchun Qarz beruvchilar talablari, ISO 14001 (atrof-muhit menejmenti) va ISO 45001 (mehnat xavfsizligi va salomatligi) standartlariga muvofiq loyihaga xos ESMS tizimini ishlab chiqish va joriy etish. ESMS kamida quyidagilarni o'z ichiga oladi: • Voltalia korporativ E&S siyosatiga havola. • E&S risklari va ta'sirlarini aniqlash tartib-taomillari. • EPC va O&M pudratchilarini oldindan saralash, baholash va shartnoma tuzish tartiblari, shu jumladan mehnat va OHS bo'yicha o'tmishdagi ko'rsatkichlar. • Tenderlar, shartnomalar uchun huquqiy majburiyatlar hamda yetkazib beruvchi/pudratchini tekshirish va audit qilish tartiblari. • Aniqlangan E&S risklari va ta'sirlarini nazorat qilish bo'yicha boshqaruv dasturlari (1.4-choraga qarang). • ESMPni amalga oshirish, Kreditor talablari, mehnat munosabatlarini boshqarish va subpudratchilarni monitoring qilishni qamrab oluvchi o'quv matritsasi. • Belgilangan tashkiliy rollar, mas'uliyatlar va malaka talablari. • Gender asosidagi zo'ravonlik va ta'qibga (GBVH) qarshi qaratilgan siyosat. • Monitoring, hisobot berish va boshqaruv tahlili tartib-taomillari.	E&S ko'rsatkichlarining yaxshilanishi hamda milliy qonunchilik va Kreditor talablariga rioya etilishi.	ESR1, PS1.	Kompaniya, konsultant ko'magida.	Qurilishdan oldin ishlab chiqiladi; ekspluatatsiya uchun yangilanadi. Qurilish va ekspluatatsiya davomida amalga oshiriladi.	ESMS joriy etilgan hamda Qarz beruvchilar va Kompaniya tomonidan tasdiqlangan.
1.4	Loyihaning qurilish va ekspluatatsiya bosqichlari uchun obyektga xos Atrof-muhit va ijtimoiy boshqaruv rejalarini (ESMPlar) ishlab chiqish, bunda ESIAning 12-bo'limidagi ESMPga tayanish hamda kamida quyidagilarni kiritish (alohida mustaqil rejalar shart emas): • Me'yoriy chegaralar, maqsadlar, KPIlar hamda monitoring parametrlari/davriyligi. • Boshqaruv va maydon jamoalarining rollari va mas'uliyatlari. • Yumshatish choralari va tegishli hollarda byudjetlar. • Quyi boshqaruv rejalari: • Resurslardan samarali foydalanish rejasi (suv, yoqilg'i, elektr energiyasi; PV chiqindilarini qayta ishlatish/utilizatsiya qilish). • Havo sifati va changni boshqarish rejasi. • Shovqin va tebranishni boshqarish rejasi. • Xavfli va xavfli bo'lmagan chiqindilarni boshqarish rejasi. • Oqova suvlarni boshqarish rejasi. • Xavfli materiallar va moddalarni boshqarish rejasi (shu jumladan BESSga xos qoidalar). • Salomatlik va xavfsizlikni boshqarish rejasi (ESR4 ga qarang). • Pudratchilarni boshqarish rejasi. • Favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik va javob choralari rejasi, ta'sir doirasidagi jamoalarni ham qamrab olgan holda. • Manfaatdor tomonlarni jalb qilish rejasi (SEP) va uni amalga oshirish tartiblari.	E&S risklarini boshqarish.	ESR1, PS1.	Kompaniya va EPC pudratchisi.	Qurilishdan oldin; ekspluatatsiyadan oldin yangilanadi.	Qurilish ESMPi va Ekspluatatsiya ESMPi Qarz beruvchilar tomonidan tasdiqlangan.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	• Ishchilar va tashqi (jamoa) shikoyatlarini ko‘rib chiqish mexanizmlari (2.7 va 10.2-choralar doirasida tashkil etiladi). • Tuproq eroziyasi, cho‘kindi va yomg‘ir oqava suvlarini boshqarish rejasi (yarim qurg‘oqchil/dasht sharoiti). • Foydalanishdan chiqarish rejasi, shu jumladan BESSning xizmat muddati tugashini boshqarish. EPC pudratchisi ESMPni shartnoma asosida qabul qilishi yoki Loyiha ESMPiga muvofiqlashtirilgan bog‘lovchi hujjat ishlab chiqishi shart.					
1.5	Loyiha O‘zbekiston mehnat qonunchiligiga muvofiq ichki Salomatlik, xavfsizlik va atrof-muhit (HSE) xizmatini hamda Mehnat xavfsizligi va salomatligi qo‘mitasini tashkil etadi. Bundan tashqari, Loyiha (i) Loyiha, uchinchi tomon ishchilari va ta’minot zanjiri bo‘yicha mehnat qonunchiligiga rioya etilishini nazorat qiluvchi tegishli malakaga ega Mehnat bo‘yicha mutaxassisni, (ii) SEP va jamoa shikoyatlari mexanizmini amalga oshiruvchi Jamoa bilan aloqalar bo‘yicha xodimni (CLO) hamda (iii) LRPni amalga oshirish bo‘yicha katta mas’ul xodimni tayinlaydi. Ushbu lavozimlar I bosqich uchun ta’minlangan bo‘lishi kerak.	HSE xodimlarining malakasi; qonunchilik va Kreditor talablariga muvofiqlik.	ESR1, ESR2, PS1, PS2; O‘zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksi.	Kompaniya.	Qurilishdan oldin; ekspluatatsiya davomida saqlanadi.	HSE, mehnat, CLO va LRPni amalga oshirish rollarini ko‘rsatuvchi qurilish va ekspluatatsiya bosqichlari uchun tashkiliy tuzilmalar. O‘quv yozuvlari va sertifikatlar.
1.6	EPC pudratchisidan qurilish davomida har doim Loyihaning E&S boshqaruvini nazorat qilish uchun yetarli miqdorda E&S, OHS va kadrlar bo‘yicha xodimlarni O‘zbekiston qonunchiligi va Kreditor talablariga muvofiq tayinlashni shartnoma asosida talab qilish.	HSE xodimlarining malakasi; qonunchilik va Kreditor talablariga muvofiqlik.	ESR1, PS1; O‘zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksi.	Kompaniya.	Qurilishdan oldin.	EPC pudratchisining tashkiliy tuzilmasi hamda rollari va mas’uliyatlari Kompaniya tomonidan tasdiqlangan va LESA tomonidan ko‘rib chiqilgan.
1.7	FCdan oldingi dastlabki ishlar davomida Kompaniya (i) dastlabki ishlar davri uchun Qarz beruvchilarga oylik E&S hisobotini; hamda (ii) birinchi mablag‘ ajratilishidan oldin E&S muvofiqlik auditi hisobotini taqdim etadi (buni LESA bilan birga amalga oshirish mumkin).	E&S samaradorligining oshishi va Qarz beruvchilar nazorati.	ESR1, PS1.	Kompaniya.	Dastlabki ishlar davomida har oy; birinchi mablag‘ ajratilishidan oldin bir marta.	Oylik E&S monitoring hisoboti hamda FCdan oldingi E&S muvofiqlik auditi hisoboti Qarz beruvchilarga taqdim etilgan.
1.8	Mas’uliyatli Xarid va ta’minot siyosati, Yetkazib beruvchining Axloq kodeksi, E&S risklarini saralash tartibi va boshqalardan iborat, investitsiya loyihalari va ular bilan bog‘liq qayta tiklanuvchi energiya yechimlari xaridlarining murakkabligiga mutanosib korporativ ta’minot zanjirini boshqarish tizimini (SCMS) ishlab chiqish; bu tizim xalqaro ilg‘or amaliyotga muvofiq (masalan, OECDning Nizolar ta’siridagi va yuqori riskli hududlardan minerallarning mas’uliyatli ta’minot zanjirlari bo‘yicha lozim darajadagi ehtiyotkorlik bo‘yicha yo‘riqnomasi, qo‘llanilsa YeI Batareya reglamenti, Global Battery Alliance sertifikatlashuvi, PROPARCO istisnolar ro‘yxati; Know The Chain benchmark asosnomasi va h.k.) kompaniya ta’minot zanjiridagi atrof-muhit va ijtimoiy risklar hamda ta’sirlarni izchil va tizimli aniqlash imkonini beradi.	Majburiy / bolalar mehnati risklari	ESR1, ESR2 Xalqaro ilg‘or amaliyot. OECDning Nizolar ta’siridagi va yuqori riskli hududlardan minerallarning mas’uliyatli ta’minot zanjirlari bo‘yicha lozim	Buyurtmachi	Xarid jarayonidan oldin va shartnoma imzolanishidan oldin Ishlab chiqilgan va xarid hamda shartnoma hujjatlariga kiritilgan; ishlab chiqarish davomida va jo‘natishdan oldin amalga oshirilgan.	Bolalar/majburiy mehnat bandlari kiritilgan yangilangan Xarid siyosati. Xarid qarorlari bilan bog‘langan samarali lozim darajadagi ehtiyotkorlik va risklarni saralash tartib-taomillarini o‘z ichiga olgan SCMS tizimining joriy etilishi. Yetkazib beruvchining Axloq kodeksi ishlab chiqilgan va xarid shartnomalariga kiritilgan.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	Kompaniya tomonidan xarid qilinadigan qayta tiklanuvchi energiya mahsulotlarining asosiy komponentlarida mavjud yetkazib beruvchilar yoki materiallar bo‘yicha ta’minot zanjiri lozim darajadagi ehtiyotkorlik /risk saralashini o‘tkazish. Xarid va shartnoma hujjatlarida bolalar/majburiy mehnat risklarini boshqarish talablari kiritilishini ta’minlash. Risklarni saralash uchun jismoniy joylashuvlari ko‘rsatilgan holda asosiy komponentlar, masalan BESS yetkazib beruvchisining 1- va 2-darajali (Tier 1, 2) ta’minotchilari bo‘yicha Materiallar ro‘yxatini (BoM) olish hamda manbalar to‘g‘risidagi ma’lumotlarni, ya’ni tegishli hollarda Loyihaga xos xarid hujjatlariga muvofiq taklif etilayotgan yetkazib beruvchilarni baholashni qo‘llab-quvvatlash uchun tegishli ma’lumot va hujjatlarni (shu jumladan ta’minot zanjiri xaritasini) taqdim etish. Mahsulotlar qabul qilingach, shartnoma ijrosi va qayta tiklanuvchi energiya mahsulotlari xaridi davomida yangilangan hujjatlar va tekshiruv natijalarini EBRDga taqdim etish.		darajadagi ehtiyotkorlik bo‘yicha yo‘riqnomasi. UNGC XMT (ILO) asosiy konventsiyalari			Risklarni saralash va ruxsatdan so‘ng ta’minot zanjirining ijobiy tekshiruvi shartnoma asosida mustahkamlangan hisobotlar.
1.9	EPC va O&M pudratchilari Loyiha ESMSiga muvofiqlashtirilgan o‘z ESMS tizimlarini ishlab chiqadi va joriy etadi. Ular pudratchining Loyiha ESMSi bo‘yicha mas’uliyatlarini bajarish uchun zarur resurslar, tuzilmalar, siyosatlar, tartib-taomillar, rejalar, monitoring va hisobotlarni o‘z ichiga oladi. Pudratchilar ESMS talablarini shartnoma qoidalari, yo‘riqnoma (induksiya) va monitoring orqali o‘z subpudratchilariga ham tatbiq etadi.	E&S samaradorligining oshishi.	ESR1, PS1.	EPC va O&M pudratchilari.	Qurilishdan oldin; ekspluatatsiyadan oldin.	EPC pudratchisi ESMSi va O&M pudratchisi ESMSi Kompaniya va LESA tomonidan ko‘rib chiqilgan.
1.10	EPC pudratchisi uchun tender hujjatlari E&S va OHS talablarini, jumladan kamida quyidagilarni o‘z ichiga oladi: • O‘zbekistonning ekologiya, salomatlik, xavfsizlik va mehnat qonunlari va normativ hujjatlariga hamda Qarz beruvchilar talablariga rioya etish va ularga aniq havola. • Loyihaga xos pudratchi ESMSini tayyorlash. • Obyektda yetarli miqdorda HSE, mehnat va HR xodimlari (1.6-choraga muvofiq). • E&S va OHS hisobot talablari, shu jumladan jiddiy hodisalar to‘g‘risida hisobot berish va ishchilarni o‘qitish. • Barcha minimal talablarning subpudratchilarga o‘tkazilishi.	E&S risklarini boshqarish.	ESR1, PS1.	Kompaniya.	Tender jarayoni boshlanishidan oldin.	E&S talablarini o‘z ichiga olgan va EBRD tomonidan tasdiqlangan tender hujjatlari.
1.11	Kompaniya Loyihaning mustaqil E&S monitoringini, shu jumladan obyektga tashriflarni qurilish davrida har chorakda va ekspluatatsiyaning dastlabki ikki yilida yarim yilda bir marta amalga oshirish uchun Qarz beruvchilarning Atrof-muhit va ijtimoiy maslahatchisi (LESA) jalb etilishini ta’minlaydi. LESA Qarz beruvchilar oldida g‘amxo‘rlik burchiga ega bo‘lib, har bir tashrifdan so‘ng Loyihaning E&S ko‘rsatkichlari, Kreditor talablariga muvofiqligi, ESAPning bajarilish holati hamda moliyalashtirish	Mustaqil nazorat; E&S samaradorligining oshishi.	ESR1, PS1.	Kompaniya.	Qurilish davrida har chorakda; ekspluatatsiyaning birinchi yilida yarim yilda bir marta.	Qarz beruvchilarni qanoatlantiradigan LESA monitoring hisobotlari va mehnat auditi hisoboti.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	shartnomalaridagi E&S majburiyatlariga rioya etilishini tavsiflovchi hisobot taqdim etadi.					
1.14	Barcha E&S qurilishdan oldingi faoliyatlarni — jumladan ko‘p mavsumli bioxilma-xillik tadqiqotlari (6.2-chora), madaniy meros bo‘yicha ruxsat (ESR8) hamda yer olish va tirikchilik manbalarini tiklash (ESR5) ishlarini — aniq o‘z ichiga olgan hamda har bir hududda ishlar boshlanishidan oldin zarur tadqiqotlar va yumshatish choralari yakunlanganini ko‘rsatadigan yaxlit qurilish jadvalini ishlab chiqish. Jadval Loyiha maydonining fazoviy cheklovlar xaritasi bilan ta’minlanadi (bioxilma-xillik bo‘yicha istisno/bufer zonalari, Qizil kitobga kiritilgan o‘simliklarni ko‘chirish hududlari, yirtqich qushlar va yo‘rg‘a tuvaloq bo‘yicha mavsumiy cheklov hududlari, madaniy meros obyektlari, jumladan devor bilan o‘ralgan qabr hududi, suv manbalari hamda yaylov nuqtai nazaridan sezgir hududlar). Rasmiy yerga kirish tartibini o‘rnatish; bunga ko‘ra EPC muayyan hududda ishlarni faqat Kompaniya o‘sha hudud uchun barcha zarur E&S faoliyatlari (shu jumladan o‘sha hududga taalluqli kompensatsiya va tirikchilik manbalarini tiklash choralari) yakunlanganini tasdiqlagandan keyingina boshlashi mumkin. (Hozirda 5.6 va 6.3-choralardagi ketma-ketlik majburiyatlarini birlashtiradi.)	E&S risklarini boshqarish; qurilishning tadqiqotlar, tirikchilik manbalarini tiklash va yumshatish choralaridan o‘zib ketishining oldini oladi; PAPlar va ustuvor bioxilma-xillik obyektlarini (PBF) himoya qiladi	ESR1, ESR5, ESR6, ESR8, PS1, PS5, PS6, PS8.	Kompaniya va EPC pudratchisi.	Imzolashdan oldin; yerga kirish tartibi har qanday yerga kirishdan oldin va butun qurilish davomida qo‘llaniladi.	Yaxlit qurilish jadvali va cheklovlar xaritasi LESA tomonidan tasdiqlangan; har bir hududda ishlar boshlanishidan oldin E&S dastlabki shartlari bajarilganini tasdiqlovchi hujjatlashtirilgan yerga kirish ruxsatlari.
1.15	ESMS doirasida O‘zgarishlarni boshqarish (MoC) tartibini ishlab chiqish va joriy etish, toki loyihalash, qamrov, usul yoki jadvaldagi o‘zgarishlar (masalan, WTG mikrojoylashuvi, OHTL yo‘nalishini o‘zgartirish, BESS kimyosi yoki yetkazib beruvchisini almashtirish) amalga oshirilishidan oldin E&S oqibatlari bo‘yicha saralansin. Tartib quyidagilarni o‘z ichiga oladi: • E&S saralash va baholash nazorat ro‘yxatlari; o‘zgarishlarni ahamiyatiga ko‘ra tasniflash mezonlari; • yuzaga keladigan har qanday qo‘shimcha baholash/tadqiqot uchun tasdiqlash jarayoni; • ESMPni yangilash tartibi; hamda o‘zgarishlarni Qarz beruvchilar va ta’sir doirasidagi manfaatdor tomonlarga yetkazish tartibi. Tartib shuningdek taklif etilayotgan o‘zgarishlar qo‘shimcha yer olish, iqtisodiy va/yoki jismoniy ko‘chirishga olib kelishi mumkinligini baholaydi hamda imkon qadar bunday ta’sirlarning oldini olish yoki ularni minimallashtirish imkoniyatlarini aniqlaydi.	E&S risklarini boshqarish; o‘zgarishlar majburiyatlarni zaiflashtirmasligi yoki baholanmagan ta’sirlarni keltirib chiqarmasligini ta’minlaydi.	ESR1, PS1	Kompaniya	Qurilishdan oldin; Loyihaning butun hayotiy sikli davomida saqlanadi.	MoC tartibi joriy etilgan; o‘zgarishlar jurnali yuritiladi va LESA ko‘rigi uchun taqdim etiladi; muhim o‘zgarishlar Qarz beruvchilarga ma’lum qilinadi.
1.16	Loyihaning asosiy komponentlari hamda yordamchi/bog‘liq obyektlari uchun zarur bo‘lgan barcha kelishuvlar, ruxsatnomalar, tasdiqlar va litsenziyalarning istiqbolli reyestrini (holati, amal qilish muddati/tugashi,	Qonunchilikka rioya etish; zarur ruxsatnomalarsiz qurilish	ESR1, PS1; O‘zbekiston	Kompaniya	Moliyaviy yopilishdan oldin; Loyihaning butun	Ruxsatnomalar reyestri joriy etilgan va dolzarb; tegishli amaldagi

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	yangilash jadvali) ishlab chiqish va yuritish. (Ekspluatatsiya davridagi xavfli materiallar va chiqindilar inventarlari hamda mavjud ruxsatnomalar 3.6-chora doirasida qayd etiladi.)	yoki ekspluatatsiyaning oldini oladi.	ruxsat berish qonunchiligi.		hayotiy sikli davomida yuritiladi.	ruxsatnomasiz hech qanday Loyiha faoliyati amalga oshirilmaydi.
1.17	Yangilangan CCRAda tasdiqlangan iqlim o‘zgarishiga moslashish va barqarorlik choralarini Loyiha ESMSi va tegishli ESMPlarda aks ettirish, shu jumladan ish joyidagi issiqlik stressini boshqarish (4.1-chora), qurg‘oqchilik sharoitida suv resurslarini boshqarish (3.3-chora) hamda chang/qum bo‘ronlariga oid operatsion choralar (panellarni tozalash davriyligi, OHTL izolyatorlarini boshqarish, ishchilarning nafas olish organlarini himoya qilish).	Aktivlar, operatsiyalar va ishchilar salomatligi va xavfsizligiga jismoniy iqlim riski.	ESR1, PS1; Ekvator tamoyillari IV; jismoniy iqlim riski bo‘yicha ilg‘or amaliyot.	Kompaniya	Moslashish choralari qurilishdan oldin ESMPlarda aks ettiriladi	Iqlimga moslashish/barqarorlik choralari ESMS va ESMPlarga kiritilgan; LESA tomonidan tasdiqlangan.
ESR2/PS2 Mehnat va mehnat munosabatlari						
2.1	Loyiha O‘zbekiston mehnat qonunchiligi, Qarz beruvchilar talablari va Voltalia korporativ siyosatiga muvofiq Inson resurslari (HR) siyosati va tegishli tartib-taomillarni qabul qiladi va amalga oshiradi. HR talablari barcha Loyiha pudratchilariga tatbiq etiladi. HR siyosati quyidagilarni qamrab oladi: • Loyiha ishchi kuchini, shu jumladan uchinchi tomon va ta’minot zanjirini boshqarishga yondashuv. • Qurilish va ekspluatatsiya davrida malakali va malakasiz ish o‘rinlari uchun imkon qadar mahalliy jamoalarga (Ko‘kcha, Zafarobod, Konimex, G‘ijduvon tumani) ustuvorlik beruvchi mahalliy ishga olish tartibi. • Inson huquqlari va kamsitmaslik. • Mehnat sharoitlari va bandlik shartlari, shu jumladan ish haqi, ish vaqti, qo‘shimcha ish, ta’til. • Yo‘riqnoma (induksiya) doirasida ishchilarni bandlik shartlari bo‘yicha o‘qitish. • Uyushmalar erkinligi (O‘zbekiston kontekstini inobatga olgan holda). • Bolalar mehnati va majburiy mehnatning taqiqlanishi. • Ayollar va etnik ozchiliklar (mahalliy hududda istiqomat qiluvchi qozoq, qoraqalpoq, rus, tatar jamoalari) uchun teng imkoniyatlar. • Gender asosidagi zo‘ravonlik va ta’qib (GBVH) hamda jinsiy ekspluatatsiya, zo‘ravonlik va ta’qibning (SEAH) oldini olish va ularga javob choralari. • Pudratchilarning HR siyosatlari va tartib-taomillari ustidan nazorat. • Ishchilar shikoyat mexanizmidan, shu jumladan 2.7-chora doirasida tashkil etilgan jabrlanuvchi manfaatlarini markazga qo‘ygan GBVH/SEAH kanalidan foydalanish imkoniyati	Mehnat risklarini boshqarish; obro‘-e’tibor riski.	ESR2, PS2; O‘zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksi (2023).	Kompaniya.	Qurilishdan oldin; ekspluatatsiyadan oldin.	Loyiha HR siyosati, Xilma-xillik, tenglik, inklyuziya va daxldorlik (DEIB) siyosati, Inson huquqlari siyosati.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
2.2	Bolalar va majburiy mehnatga qarshi majburiyatlar EPC, O&M va ta’minot shartnomalariga kiritiladi. Loyiha ESMPi bolalar va majburiy mehnatning oldini olishni monitoring qilish yondashuvini belgilaydi. Barcha asosiy yetkazib beruvchilar uchun Loyiha 1.8-choraning 1-daraja (tier-1) lozim darajadagi ehtiyotkorlik va kuzatuvchanlik talablarini qo‘llaydi hamda olingan dalillarni hujjatlashtiradi.	Ta’minot zanjiri risklarini boshqarish; obro‘-e’tibor riski.	ESR2, PS2.	Kompaniya va EPC pudratchisi.	Yakuniy mahsulot xaridi oldidan.	1-daraja yetkazib beruvchilar uchun kuzatuvchanlik hujjatlari (materiallar ro‘yxati, yuk hujjatlari, kelib chiqish mamlakati); tizimli inson huquqlari buzilishlari kuzatiladigan hududlardan 1-daraja yetkazib beruvchilar yo‘q.
2.3	Loyihada band bo‘lgan har bir ishchi (bevosita, pudrat va subpudrat asosida) o‘zi tushunadigan tilda (tegishli hollarda o‘zbek, rus, qozoq) kamida quyidagilarni belgilovchi yozma shartnoma oladi: • ish xarakteri, turi va joyi hamda lavozim majburiyatlari; • ish haqi va to‘lov muddatlari; • majburiy badallar (tibbiy, ijtimoiy, pensiya sug‘urtasi) va boshqa kelishilgan pul va nopul imtiyozlar; • shartnoma muddati; va • boshqa zarur ma’lumotlar. Barcha ishchilar yo‘riqnoma doirasida o‘z bandlik shartlari bo‘yicha o‘qitiladi.	Mehnat risklarini boshqarish.	ESR2, PS2; O‘zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksi.	Kompaniya va EPC/O&M pudratchilari.	Qurilish ishlaridan oldin; qurilish va ekspluatatsiya davomida doimiy.	Loyihaning mehnat shartnomasi shabloni; imzolangan shartnomalar saqlanadi; yo‘riqnoma o‘quvlari yozuvlari.
2.4	Voltalia HR qo‘llanmasiga muvofiqlashtirilgan Mehnatni boshqarish rejasini ishlab chiqish va amalga oshirish; bunda barcha ishchilar O‘zbekiston mehnat qonunchiligiga (ish vaqti, qo‘shimcha ish, ta’til, eng kam ish haqi) muvofiq jalb etilishi hamda sanitariya vositalari, maishiy sharoitlar, ichimlik suvi hamda tegishli ovqat tayyorlash, saqlash va iste’mol qilish joylaridan cheklovsiz foydalanish imkoniyatiga ega bo‘lishi ta’minlanadi. Reja mahalliy ishga olishga ustuvorlik beradi, o‘xshash lavozimlar uchun teng haq to‘lashni hamda ayollar va migrant ishchilar uchun teng shartlarni ta’minlaydi.	Mehnat risklarini boshqarish.	ESR2, PS2.	Kompaniya va EPC pudratchisi.	Qurilishdan oldin; ekspluatatsiyadan oldin.	Mehnatni boshqarish rejasi joriy etilgan va amalga oshirilmoqda; mehnat bo‘yicha mutaxassis tomonidan davriy audit.
2.5	Barcha ishchilar turar joylari — obyektdagi qurilish shaharchasi ham, Ko‘kcha, Zafarobod va Konimexdagi ijaraga olingan tashqi turar joylar ham — IFC/EBRDning “Ishchilar turar joyi: jarayonlar va standartlar” (2009) talablariga javob berishini ta’minlash uchun turar joy talablari va tekshiruv dasturini ishlab chiqish. Tashqi turar joy kelishuvlari hujjatlashtiriladi, joylashishdan oldin tekshiriladi va davriy ravishda qayta tekshiriladi.	Mehnat risklarini boshqarish; jamoa salomatligi va xavfsizligi.	ESR2, PS2; IFC/EBRD Ishchilar turar joyi standarti.	Kompaniya va EPC pudratchisi.	Qurilishdan oldin; qurilish davomida doimiy.	Turar joyni boshqarish tartibi hamda Loyiha ishchilari foydalanadigan barcha obyektdagi va tashqi turar joylar bo‘yicha tekshiruv yozuvlari.
2.6	Kompaniya qurilish ishchi kuchini demobilizatsiya qilish rejasini ishlab chiqadi va amalga oshiradi; unda qurilish ishchilarini ishga olish paytida hamda demobilizatsiyadan oldin kelishilgan oraliqlarda ularning bandlik shartlari, shu jumladan shartnoma tugash sanasi va har qanday ishdan bo‘shatish nafaqalari to‘g‘risida xabardor qilish talabi belgilanadi.	Mehnat risklarini boshqarish.	ESR2, PS2.	Kompaniya va EPC pudratchisi.	Birinchi demobilizatsiya hodisasidan oldin.	Qurilish ishchi kuchini demobilizatsiya qilish rejasi va uni amalga oshirish yozuvlari.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg'or amaliyot)	Mas'ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko'rsatkichlari va baholash mezonlari
2.7	Kompaniya Qarz beruvchilar talablariga muvofiq Loyiha uchun rasmiy ichki shikoyat mexanizmini ishlab chiqadi va joriy etadi; bunda barcha Loyiha ishchilari, shu jumladan pudratchilar va subpudratchilar tomonidan yollangan ishchilar uchun foydalanish imkoniyati ta'minlanadi. Mexanizm GBVH va SEAH shikoyatlari uchun anonim, maxfiy va jabrlanuvchi manfaatlarini markazga qo'ygan, bevosita rahbariyatga hisobot berishdan alohida kanalni o'z ichiga oladi. Mexanizm qabul qilinganini tasdiqlash, javob berish va hal qilishning belgilangan muddatlarini o'z ichiga oladi.	Ishchilar shikoyatlarini boshqarish; GBVH/SEAH riski.	ESR2, PS2.	Kompaniya.	Qurilish ishlari boshlanishidan oldin; doimiy.	Ishchilar shikoyat mexanizmi joriy etilgan; shikoyatlar reyestri yuritiladi va har oy Qarz beruvchilarga hisobot beriladi.
2.8	Xavfsizlik va inson huquqlari bo'yicha ixtiyoriy tamoyillar, EBRD ESR4 va IFC PS4 ga muvofiq Xavfsizlikni boshqarish rejasini ishlab chiqish va amalga oshirish. Reja Loyiha hududining xavfsizlik kontekstiga (dasht-cho'l, past aholi zichligi) mutanosib bo'ladi hamda xavfsizlik xodimlarini (shu jumladan davlat tomonidan taqdim etilgan har qanday xavfsizlik xizmatini) saralash va o'qitish, kuch ishlatish protokollari hamda xavfsizlik xodimlarining xatti-harakati yuzasidan shikoyatlar uchun jamoaga qaratilgan shikoyat yo'nalishini o'z ichiga oladi.	Xavfsizlik risklarini boshqarish; jamoa salomatligi va xavfsizligi.	ESR2, ESR4, PS2, PS4; Xavfsizlik va inson huquqlari bo'yicha ixtiyoriy tamoyillar.	Kompaniya.	Qurilishdan oldin; ekspluatatsiyadan oldin.	Xavfsizlikni boshqarish rejasi; xavfsizlik xodimlarini o'qitish yozuvlari; xavfsizlik hodisalari reyestri.
2.9	Loyiha ESMSi va ESMPlariga muvofiq pudratchilarni boshqarish rejasini ishlab chiqish; unda aniq tartiblar, jumladan quyidagilar belgilanadi: • Pudratchining mehnat va H&S ko'rsatkichlarini muntazam tekshirish va monitoring qilish • Pudratchi va uning subpudratchilaridan muntazam mehnat va H&S hisobotlarini talab qilish • subpudratchilar faoliyatiga ruxsat berish va monitoring qilish hamda loyiha standartlarini bosqichma-bosqich yetkazish Boshqaruv rejasi ishchi kuchini yollash uchun vositachi agentliklardan foydalanishni monitoring qilish qoidasini o'z ichiga oladi.	Mehnat risklarini boshqarish.	ESR2, PS2.	Kompaniya	Qurilishdan oldin	Reja joriy etilgan.
2.10	Qurilish davrida har 6 oyda mustaqil mehnat va H&S auditlarini o'tkazish. Birinchi audit pudratchi mobilizatsiyasidan ko'p o'tmay, oxirgisi esa rasmiy demobilizatsiyadan oldin o'tkaziladi. Audit natijasida aniqlangan tuzatish choralarini (agar mavjud bo'lsa) amalga oshirish.	Mehnat risklarini boshqarish.	ESR2, PS2.	Kompaniya	Qurilish bosqichida har 6 oyda.	Auditor pudratchi mobilizatsiyasidan oldin yollangan. Audit rejaga muvofiq o'tkazilgan va tuzatish choralari rejalari (agar mavjud bo'lsa) amalga oshirilgan.
ESR3/PS3 Resurslardan samarali foydalanish hamda ifloslanishning oldini olish va nazorat qilish						

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
3.1	Kompaniya EPC pudratchisi qurilish bosqichi uchun Havo sifati va changni boshqarish rejasi hamda Shovqin va tebranishni boshqarish rejasini tayyorlashi va ijro etishini ta’minlaydi. Rejalar dasht-cho‘l kontekstini (yuqori tabiiy chang moyilligi, cho‘pon boshpanalaridagi sezgir retseptorlar R1–R19) aks ettiradi hamda kirish yo‘llari, tuproq uyumlari va ochiq yuzalarda changni bostirish, transport tezligi cheklovlari hamda IFC EHS yo‘riqnomalari va O‘zbekiston sanitariya normalariga muvofiq sezgir retseptorlarda shovqin chegaralarini o‘z ichiga oladi.	Havo sifati va shovqinni boshqarish; jamoa farovonligi.	ESR3, PS3; IFC EHS umumiy yo‘riqnomalari; O‘zbekiston havo va shovqin normalari.	Kompaniya va EPC pudratchisi.	Qurilishdan oldin; butun qurilish davomida amalga oshiriladi.	Havo sifati va changni boshqarish rejasi hamda Shovqin va tebranishni boshqarish rejasi joriy etilgan va monitoring qilinmoqda.
3.2	EPC va O&M pudratchilari O‘zbekiston qonunchiligi va Kreditor talablariga javob beradigan Chiqindilarni boshqarish rejasi va Oqova suvlarni boshqarish rejasini ishlab chiqadi; ular obyektdagi har qanday klinikadan chiqadigan tibbiy va xavfli chiqindilar, WTGlardan chiqqan ishlatilgan moylar, xizmat muddati tugagan PV modullari va ishlatilgan BESS komponentlari bo‘yicha qoidalarni o‘z ichiga oladi. Uzoq joylashuvni inobatga olib (≈Navoiydan 27 km, yaqin atrofda shahar oqova suv tozalash inshooti (WWTP) yo‘q), Kompaniya mobilizatsiyadan oldin maishiy oqova va kulrang suvlarni boshqarish yo‘nalishini (masalan, eng yaqin vakolatli WWTP quvvati yoki obyektda yig‘ish va tanker orqali tashish tizimini loyihalash) tasdiqlaydi.	Chiqindi va oqova suvlarni boshqarish; ifloslanishning oldini olish.	ESR3, PS3; O‘zbekiston chiqindilar to‘g‘risidagi qonunchiligi; IFC EHS yo‘riqnomalari.	Kompaniya va EPC/O&M pudratchilari.	Reja qurilishdan oldin joriy etiladi; qurilish va ekspluatatsiya davomida amalga oshiriladi.	Chiqindilarni va Oqova suvlarni boshqarish rejalari joriy etilgan va amalga oshirilmoqda; barcha chiqindi oqimlari bo‘yicha hujjatlashtirilgan qabul qilish yo‘nalishlari.
3.3	EPC pudratchisi yarim qurg‘oqchil sharoit va hududda qayd etilgan qurg‘oqchilikni inobatga olib, suvdan foydalanishni minimallashtirish choralarini o‘z ichiga olgan Suv resurslarini boshqarish rejasini tayyorlaydi va amalga oshiradi. Reja imkon qadar chang bostirish uchun kulrang suvdan qayta foydalanish, imkoni bo‘lgan joylarda obyekt inshootlarida yomg‘ir suvini yig‘ish, suv ta’minoti tizimida oqishlarni aniqlash, suv sarfini hisoblash hamda hujjatlashtirilgan suv manbaini (shu jumladan O‘zbekiston suv qonunchiligi bo‘yicha talab etiladigan har qanday ruxsatni) o‘z ichiga oladi.	Suvdan samarali foydalanish; ifloslanishning oldini olish.	ESR3, PS3; O‘zbekiston Respublikasi Suv kodeksi.	Kompaniya va EPC pudratchisi.	Reja qurilishdan oldin joriy etiladi; qurilish davomida amalga oshiriladi.	Suv resurslarini boshqarish rejasi joriy etilgan va amalga oshirilmoqda; suv ruxsatnomalari mavjud; oylik suv sarfi monitoringi ma’lumotlari.
3.4	Yoqilg‘i/moy saqlash hamda BESSga xos saqlash (shu jumladan zaxira elementlar, elektrolit, o‘t o‘chirish vositalari) uchun xavfli materiallarni saqlashning ilg‘or amaliyotlarini joriy etish: • Ruxsatsiz kirishning oldini oluvchi kirish nazorati. • Suv o‘tkazmaydigan pol qoplamasi va maxsus yig‘ish quduqlariga yo‘naltirilgan to‘siqli drenaj. • Suyuq xavfli materiallar uchun ikkilamchi idish (eng katta idishning ≥110 % hajmida). • Idishlarning aniq belgilanishi (tarkibi, xavflari, muomala qoidalari). • O‘zbek va ingliz tillarida muomala yo‘riqnomalari va xavfsizlik belgilari.	Xavfli materiallarni boshqarish; ifloslanishning oldini olish.	ESR3, PS3; O‘zbekiston xavfli chiqindilar qonunchiligi; IFC EHS yo‘riqnomalari; NFPA 855 (BESS).	Kompaniya va EPC/O&M pudratchilari.	Qurilish va ekspluatatsiya davomida.	O‘zbekiston me’yoriy talablari va xalqaro ilg‘or amaliyotga javob beradigan doimiy xavfli materiallar saqlash joylari; davriy tekshiruv yozuvlari.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	• Xavfga mos favqulodda vaziyat uskunalari, shu jumladan o‘t o‘chirgichlar va sorbentlar — BESS saqlash uchun D toifa / maxsus Li-ion o‘t o‘chirish vositalari. • Mos kelmaydigan moddalarni ajratib saqlash.					
3.5	Issiqlik ketishining (thermal runaway) oldini olish va aniqlash, elektrolit to‘kilishiga javob choralari, Li-ion kimyolariga mos yong‘inni aniqlash va o‘chirish, gaz chiqishini boshqarish hamda ishlatilgan batareya elementlari uchun xizmat muddati tugagach qayta ishlash/utilizatsiya yo‘nalishlarini qamrab oluvchi BESSga xos ekspluatatsiya va xizmat muddati tugashini boshqarish rejasini ishlab chiqish. Reja BESS yetkazib beruvchisi bilan maslahatlashgan holda ishlab chiqiladi va mustaqil batareya xavfsizligi mutaxassisi tomonidan ko‘rib chiqiladi.	BESSga xos ifloslanishning oldini olish va favqulodda vaziyatlarga javob.	ESR3, ESR4, PS3, PS4; NFPA 855; IFC EHS yo‘riqnomalari.	Kompaniya, BESS yetkazib beruvchisi va O&M pudratchisi.	BESS foydalanishga topshirilishidan oldin; ekspluatatsiya davomida har yili yangilanadi.	BESS ekspluatatsiyasi va xizmat muddati tugashi rejasi mustaqil mutaxassis tomonidan ko‘rib chiqilgan va Qarz beruvchilar tomonidan tasdiqlangan.
3.6	O‘zbekiston qonunchiligiga muvofiq Atrof-muhit reyestr hamda Xavfli materiallar va chiqindilar reyestrini tayyorlash; ularda xavfli materiallar inventarlari va chiqindilarning hosil bo‘lishi, saqlanishi, o‘tkazilishi va utilizatsiyasi yozuvlari hamda ular bo‘yicha mavjud operatsion ruxsatnomalar qayd etiladi. (Istiqbolli ruxsat olish jarayoni 1.16-chora doirasida kuzatib boriladi.)	Qonunchilikka rioya etish.	ESR3, PS3; O‘zbekiston qonunchiligi.	Kompaniya.	Ekspluatatsiya davomida.	Atrof-muhit reyestr hamda Xavfli materiallar va chiqindilar reyestri yuritiladi va LESA ko‘rigi uchun taqdim etiladi.
3.7	Yangilangan ESIAdagi tuproqdagi uran/NORM tavsifiga tayangan holda, konsentratsiyalar yuqori bo‘lgan joylarda boshqaruv choralarini amalga oshirish: • ta’sirlangan hududlarda yer ishlari paytida changni nazorat qilish; • OHSMPga (4.1-chora) integratsiyalashgan holda qurilish ishchilari uchun SHV (PPE) va ta’sirlanish nazorati; • qazib olingan tuproqlar uchun muomala, ajratish, sinovdan o‘tkazish hamda litsenziyalangan utilizatsiya/qayta foydalanish protokollari; va • kelgusi yerdan foydalanish va qayta tiklashni inobatga olish (5.11-chora). Saralash radiologik xavf yo‘lini ko‘rsatgan hollarda tegishli bosqich uchun Radiologik boshqaruv rejasini tayyorlash.	Ishchi/jamoaning NORM ta’siriga uchrashi; ifloslangan tuproqlarni boshqarish; kelgusi yerdan foydalanish xavfsizligi.	ESR3, ESR4, PS3, PS4; IFC EHS yo‘riqnomalari; IAEA/ICRP NORM ilg‘or amaliyoti; O‘zbekiston radiatsiya xavfsizligi normalari.	Kompaniya va EPC pudratchisi, radiatsiya xavfsizligi mutaxassisi bilan.	Ta’sirlangan hududlarda yer ishlaridan oldin boshqaruv choralari (va zarur bo‘lsa Radiologik boshqaruv rejasi) joriy etiladi.	Chang/SHV/qazilgan tuproq protokollari joriy etilgan; zarur hollarda Radiologik boshqaruv rejasi LESA tomonidan ko‘rib chiqilgan.
3.8	Gibrid elektr stansiyasi (HPP), OHTL tayanchlari, kirish yo‘llari, yig‘ish maydonchalari va obyektdagi turar joy shaharchasi qurilishi davrida vaqtincha buzilgan hududlar uchun Hukumat tomonidan oldindan tasdiqlangan Yerlarni qayta tiklash rejasini (Tuproqni boshqarish rejasiga ilova sifatida kiritilgan) amalga oshirish. Reja kamida quyidagilarni qamrab oladi: • qurilish natijasida zichlashgan tuproqlarni yumshatish; • olib qo‘yilgan unumdor qatlamni qayta joylashtirish; • dasht-cho‘l sharoitiga mos va begona invaziv turlardan xoli turlar yordamida qayta ko‘kalamzorlashtirish;	Yaylov sig‘imining tiklanishi; tirikchilik natijalari; tuproq va o‘simliklarning tiklanishi.	ESR5, ESR3, ESR6, PS5, PS3, PS6.	Kompaniya va EPC pudratchisi.	Reja birinchi yer ishlari oldidan yakunlanadi; qayta tiklash qurilish davomida va undan so‘ng darhol amalga oshiriladi; muvaffaqiyat monitoringi ekspluatatsiyaning dastlabki 3 yili davomida.	Yaylovlarni qayta tiklash rejasi LESA tomonidan tasdiqlangan; yillik qayta tiklash monitoringi hisoboti; qayta tiklangan yerlarning foydalanuvchilarga topshirilishi hujjatlashtirilgan.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	• yarim qurg‘oqchil sharoitga moslashtirilgan drenaj va eroziya nazorati; va • qurilishdan oldingi tayanch ko‘rsatkichlarga (o‘simlik qoplami, turlar tarkibi, yaylov sig‘imi) nisbatan o‘lchanadigan muvaffaqiyat mezonlari, kelishilgan muddat ichida muvaffaqiyat mezonlariga erishilmagan hollarda tuzatish choralari triggerlari bilan. Qayta tiklangan yerlar Veterinariya qo‘mitasi va ta’sirlangan MChJlar bilan muvofiqlashtirilgan holda tegishli yer foydalanuvchilariga qaytariladi.					
ESR4/PS4 Salomatlik, xavfsizlik va muhofaza						
4.1	EPC va O&M pudratchilari qurilish va ekspluatatsiya bosqichlari uchun gibrid shamol-quyosh-BESS obyektining to‘liq xavf profilini qamrab oluvchi Mehnat xavfsizligi va salomatligini boshqarish rejasini (OHSMP) ishlab chiqishi va amalga oshirishini ta’minlash: • Balandlikda ishlash (WTG gondolasi, parrak va minora ishlari). • Yuk ko‘tarish operatsiyalari (WTG komponentlari, transformatorlar). • Elektr va yoy chaqnashi xavflari (LV/MV/HV, BESS DC tizimlari, 220 kV va 500 kV OHTL). • BESSga xos xavflar (issiqlik ketishi, elektrolit ta’siri, gaz ajralishi). • To‘liq LOTO tartibi • Dasht-cho‘l sharoitida o‘ta issiqlik va issiqlik stressi. • Chang bo‘ronlari va ko‘rish masofasining pasayishi. • Yopiq bo‘shliqlarga kirish. • Ilon/chayon chaqishi (dasht faunasi). • Uzoq obyektda ishlash uchun charchoqni boshqarish. OHSMP ishga ruxsatnoma (permit-to-work) tizimi, OHS yetakchi va kechikuvchi indikatorlari, hodisalarni tekshirish va hisobot berish tartibi hamda OHS o‘quv talablarini o‘z ichiga oladi.	Ishchilar salomatligi va xavfsizligi.	ESR4, ESR2, PS2, PS4; O‘zbekiston mehnat muhofazasi qonunchiligi; IFC EHS yo‘riqnomalari.	Kompaniya, EPC va O&M pudratchilari.	Qurilishdan oldin; ekspluatatsiyadan oldin.	OHSMP joriy etilgan; OHS o‘quv yozuvlari; ishga ruxsatnoma jurnallari; hodisalar reyestri LESA tomonidan har oy ko‘rib chiqiladi.
4.2	Qurilish davrida hamshira va shifokor mavjud bo‘lgan obyekt klinikasi tashkil etish hamda tez yordam mashinasi kirishi bo‘yicha kelishuvlar. Klinika zarur tibbiy uskunalar, jumladan avtomatik tashqi defibrillyator (AED), zambillar, orqa taxtalari, immobilizatsiya uskunalari, tonometr, kislorod, muzlatkich, issiqlik stressini davolash uskunalari hamda mahalliy faunaga mos ilon zahriga qarshi zardob bilan jihozlanadi. Navoiy shifoxonasiga tibbiy evakuatsiya yo‘nalish(lar)i belgilanadi va sinovdan o‘tkaziladi.	Ishchilar salomatligi va xavfsizligi.	ESR4, PS4; O‘zbekiston mehnat muhofazasi qonunchiligi.	Kompaniya va EPC pudratchisi.	Qurilishdan oldin.	Obyekt klinikasi tashkil etilgan; tibbiy evakuatsiya tartibi sinovdan o‘tkazilgan; klinika tekshiruvi yozuvlari.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
4.3	Risklarga qarab, Ko‘kcha, Zafarobod va Konimexga mahalliy bo‘lmagan qurilish ishchi kuchini olib kirish bilan bog‘liq ijtimoiy risklarni boshqarish uchun aniqlangan risk darajasiga mutanosib Ishchilar oqimini boshqarish rejasini ishlab chiqish va amalga oshirish. Reja ishchilarning axloq kodeksi, mahalliy madaniy me’yorlarni qamrab oluvchi yo‘riqnomalar, ishchilarning mahalliy jamoalar bilan kelishilgan kanallardan tashqari muloqotiga cheklovlar, turar joy nazorati hamda oqim bilan bog‘liq masalalar uchun jamoaga qaratilgan shikoyat yo‘nalishini o‘z ichiga oladi.	Jamoa salomatligi va xavfsizligi; GBVH/SEAH riski.	ESR4, ESR2, PS4, PS2.	Kompaniya va EPC pudratchisi.	To‘liq ishlarni boshlash bildirishnomasidan oldin.	Ishchilar oqimini boshqarish rejasi; barcha ishchilar tomonidan imzolangan ishchilar axloq kodeksi; yo‘riqnoma yozuvlari.
4.4	EPC va O&M pudratchilari A379 avtomobil yo‘li bo‘ylab hamda Ko‘kcha va Zafarobod qishloqlari orqali Loyiha materiallari va ishchilarini tashishni qamrab oluvchi, O‘zbekiston yo‘l harakati qoidalariga muvofiq Transport va yo‘l harakati xavfsizligini boshqarish rejasini ishlab chiqadi va amalga oshiradi. Reja transport vositalarini tekshirish va texnik xizmat ko‘rsatish, tashish KPIlari, yo‘l qoidabuzarliklarini kuzatish, WTG komponentlari uchun nostandart yuklarni boshqarish, maktab zonalari cheklovlari hamda barcha avtomobil tashuvlarini qamrab oluvchi yo‘l harakati boshqaruv rejasini o‘z ichiga oladi. Og‘ir yuk tashish va OHTL qurilish maydoni o‘rtasidagi o‘zaro ta’sirga alohida e’tibor qaratiladi.	Jamoa salomatligi va xavfsizligi; ishchilar xavfsizligi.	ESR4, PS4; O‘zbekiston yo‘l harakati qoidalari.	Kompaniya, EPC va O&M pudratchilari.	Qurilishdan oldin; ekspluatatsiyadan oldin.	Transport va yo‘l harakati xavfsizligini boshqarish rejasi; yo‘l-transport hodisalari reyestri; nostandart yuk yo‘nalishlarini baholash.
4.5	Kamida quyidagilarni qamrab oluvchi Loyihaga xos Favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik va javob choralari rejasini ishlab chiqish: • Ehtimoliy favqulodda vaziyat stsenariylarini aniqlash (suv toshqini, o‘ta issiqlik, chang bo‘roni, zilzila, WTG yong‘ini, parrak sinishi, muz otilishi, BESS yong‘ini/issiqlik ketishi, OHTL hodisasi). • Favqulodda vaziyatlarga javob jamoasini o‘qitish. • Favqulodda aloqa ro‘yxati va aloqa protokollari. • O‘zbekiston fuqaro muhofazasi, yong‘in, sog‘liqni saqlash va ekologiya organlari bilan o‘zaro hamkorlik. • Favqulodda uskunalar, birinchi yordam punktlari, AEDlar, o‘t o‘chirish va to‘kilishga qarshi uskunalarni ko‘rsatuvchi obyekt xaritalari. • Favqulodda uskunalardan foydalanishning standart tartiblari. • Belgilangan evakuatsiya yo‘llari va yig‘ilish nuqtalari. • Stsenariy jiddiyligiga mutanosib davriylikdagi mashqlar jadvali. • Dezaktivatsiya va ifloslanishni yumshatish protokollari. • Ta’sir doirasidagi jamoalarni (Ko‘kcha, Zafarobod, Konimex) rejaga integratsiya qilish, aniq ommaviy xabardor qilish protokollari bilan. • Kreditor talablari va kredit shartnomasiga muvofiq hodisalar to‘g‘risida hisobot berish. BESS va boshqa ehtimoliy yong‘in stsenariylari uchun obyektdagi o‘t o‘chirish va favqulodda javob salohiyati o‘zini o‘zi ta’minlaydigan bo‘lishi kerak; eng yaqin yong‘in xavfsizligi qismi (Zafarobodda, taxminan 20 km uzoqlikda) Loyiha maydoniga xizmat ko‘rsatish uchun resurslarga ega	Favqulodda javob; jamoa salomatligi va xavfsizligi.	ESR4, PS4; O‘zbekiston qonunchiligi.	Kompaniya, konsultant ko‘magida.	To‘liq ishlarni boshlash bildirishnomasidan oldin; ekspluatatsiyadan oldin; har yili ko‘rib chiqiladi.	Loyihaga xos Favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik va javob choralari rejasi; mashq yozuvlari; jamoani xabardor qilish yozuvlari.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	emasligi inobatga olinadi; reja samarali tashqi yong‘in xizmati javobini nazarda tutmasligi kerak.					
4.6	EMF va xavfsiz masofa baholashida tasdiqlangan EMF ta’siri chegaralari hamda WTG/infratuzilma chekinish va xavfsizlik zonalarini, shu jumladan odamlar yashaydigan cho‘pon boshpanalari, aholi punktlari va yo‘llarga nisbatan muz otilishi, parrak otilishi va OHTL simlarini tortish xavfsizlik zonalarini batafsil loyihaga hamda Jamoa salomatligi, xavfsizligi va muhofazasi qoidalariga kiritish. Ushbu ma’lumotni SEP orqali ta’sir doirasidagi jamoalarga oshkor qilish va talab etiladigan har qanday yumshatish choralarini amalga oshirish.	Jamoa salomatligi va xavfsizligi; EMF ta’siri; WTG/OHTLlar atrofidagi jismoniy xavfsizlik.	ESR4, PS4; IFC EHS umumiy yo‘riqnomalari (EMF); ICNIRP yo‘riqnomalari.	Kompaniya	Moliyaviy yopilishdan oldin loyihada aks ettiriladi; qurilishdan oldin jamoalarga oshkor qilinadi	Chekinishlar/xavfsizlik zonalari loyiha va CHSSPda aks ettirilgan; tasdiqlangan yumshatish choralarisiz ICNIRP etalon darajalaridan yuqori retseptor yo‘q; oshkor qilish yozuvlari.
4.7	Loyihaning asosiy komponentlari batafsil loyihasi amaldagi texnik va xavfsizlik standartlariga (jumladan BESS, WTG, OHTL va nimstansiya standartlariga) muvofiqligini tasdiqlovchi loyiha muvofiqligini tekshirish xulosasini taqdim etish; unda loyihani tasdiqlash tartibining umumiy bayoni hamda loyihaning xavfsizlik standartlariga muvofiqligini ta’minlashga mas’ul tomon ko‘rsatiladi.	E&S va xavfsizlik risklarini boshqarish; loyihaning Loyiha standartlariga muvofiqligiga ishonch.	ESR4, PS4; amaldagi texnik/xavfsizlik standartlari.	Kompaniya	Moliyaviy yopilishdan oldin.	Loyiha muvofiqligini tekshirish xulosasi hujjatlashtirilgan loyihani tasdiqlash tartibi va mas’ul tomon bilan Qarz beruvchilarga taqdim etilgan.
4.8	Loyihaning ishchi kuchi va ta’sir doirasidagi jamoalar bo‘yicha gender majburiyatlarini jamlagan, ESIA tahlili va jamoa maslahatlashuvlarida aniqlangan gender bo‘shliqlariga (shu jumladan G‘ijduvon tumani hokimligi tomonidan bildirilgan ayollarning Loyihaga faol jalb etilishi kutilmasiga) javob beruvchi Loyiha Gender harakatlari rejasini (GAP) ishlab chiqish va amalga oshirish. GAP kamida quyidagilarni o‘z ichiga oladi: • HR va teng imkoniyatlar qoidalariga (2.1-chora) tayangan holda, qurilish va ekspluatatsiya davrida ayollarning malakali va malakasiz ish o‘rinlari hamda o‘qishga kirishini rag‘batlantirish choralari; • GBV • H/SEAHning oldini olish va ularga javob, ishchi va jamoa shikoyat mexanizmlariga (2.7 va 10.2-choralar) bog‘langan holda; • EBRD GBVH yo‘riqnomasiga (2020) muvofiqlashtirilgan alohida GBVH risklarini baholash; unda yirik, asosan erkaklardan iborat uzoq hududdagi ishchi kuchi va atrofdagi qishloq jamoalariga xos risk yo‘llari aniqlanadi hamda ushbu rejadagi GBVH/SEAH profilaktikasi va jabrlanuvchilarni qo‘llab-quvvatlash choralari uchun asos bo‘ladi; • SEPga (10.1-chora) tayangan holda genderga sezgir jalb etish va jamoa manfaatlaridan foydalanish; • tirikchilik manbalarini tiklash (ESR5) doirasida chorvador xo‘jaliklardagi ayollarni (ko‘pincha mustaqil ijtimoiy sug‘urta ro‘yxatidan o‘tmagan) e’tirof etish; va • gender bo‘yicha ajratilgan maqsadlar, indikatorlar va monitoring (10.4-chora).	Gender tengligi va inklyuziya; obro‘-e’tibor riski; Kreditor va manfaatdor tomonlar kutmalari.	ESR2, ESR4, ESR10, PS2, PS4; EBRD gender bo‘yicha ilg‘or amaliyoti.	Kompaniya	Qurilishdan oldin; qurilish va ekspluatatsiya davomida amalga oshiriladi va monitoring qilinadi.	Gender harakatlari rejasi Qarz beruvchilar tomonidan tasdiqlangan; gender bo‘yicha ajratilgan maqsadlar va indikatorlar kuzatiladi va hisobot beriladi

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
ESR5/PS5 Yer olish, yerdan foydalanish cheklovlari va majburiy ko‘chirish						
5.1	Loyihaning yakuniy yer olish maydonini (I bosqich, shu jumladan WPP, OHTLlar va kirish yo‘llari) tasdiqlash hamda barcha ta’sirlangan uchastkalarning kadastr tekshiruvini yakunlash. Tirikchilik manbalarini tiklash asosnomasida (LRF) aniqlangan kadastr ma’lumotlaridagi bo‘shliqlarni, jumladan ro‘yxatdan o‘tmagan foydalanuvchilar, vafot etgan ro‘yxatdan o‘tgan mulkdorlarning ro‘yxatdan o‘tmagan merosxo‘rlari, mulkchilikdagi ro‘yxatdan o‘tmagan o‘zgarishlar, ro‘yxatdan o‘tmagan foydalanish huquqlari hamda ro‘yxatdan o‘tmagan inshootlar va/yoki boshqa aktivlarni bartaraf etish. 2025-yil avgustdagi Yer bo‘yicha lozim darajadagi ehtiyotkorlik hisobotida qamrab olinmagan uchastkalar uchun kadastr tekshiruvini yakunlash. Loyiha infratuzilmasi sezgir o‘simliklardan qochish maqsadida ko‘chirilgan hollarda, yangi joy uchun yer olish tegishli Prezident qarori chiqarilishiga bog‘liq bo‘lib, yangi ariza talab etadi; avvalgi nomzod joylar uchun olingan ruxsat yoki kelishuvlar o‘tkazilmaydi. Yer olish maydonidagi har qanday o‘zgarishlar tegishli hollarda kadastr reyestri, ro‘yxatga olish (census), ijtimoiy-iqtisodiy so‘rov, baholash va LRPda aks ettiriladi.	Yer olish risklarini boshqarish; qonunchilikka rioya etish.	ESR5, PS5; O‘zbekiston Yer kodeksi; O‘RQ-781-son Qonun.	Kompaniya, konsultant ko‘magida.	I bosqich uchun yer olish jarayoni boshlanishidan oldin.	Butun Loyiha maydoni bo‘yicha tasdiqlangan kadastr reyestri, ro‘yxatga olish/ijtimoiy-iqtisodiy so‘rov/baholash/LRPga tegishli yangilanishlar (tegishli hollarda) LESA tomonidan ko‘rib chiqilgan.
5.2	Barcha Loyiha ta’siridagi shaxslarning (PAPlar) ro‘yxatga olinishi (census) va ijtimoiy-iqtisodiy so‘rovini ikki darajada o‘tkazish — (i) ijarachilar va doimiy yerdan foydalanish huquqi egalari hamda (ii) norasmiy foydalanuvchilar (cho‘ponlar, chorvadorlar, oila a’zolari), LRFga muvofiq. So‘rovlar genderga sezgir bo‘lib, mahalliy tillarda (tegishli hollarda o‘zbek, rus, qozoq) o‘tkaziladi, mavsumiy foydalanuvchilarni qamrab olish uchun GPS-belgilanadi. Yig‘iladigan ma’lumotlar uy xo‘jaligi demografiyasi, tirikchilik manbalari, chorva soni, o‘tlatish odatlari, tabiiy resurslarga bog‘liqlik, zaiflik indikatorlari hamda tiklash choralariga oid afzalliklarni o‘z ichiga oladi.	PAPlarni aniqlash; monitoring uchun tayanch ko‘rsatkich.	ESR5, PS5.	Kompaniya, konsultant ko‘magida.	Qurilishdan oldin.	Aniqlangan PAPlarning 100 % ini qamrab olgan ro‘yxatga olish hisoboti va ijtimoiy-iqtisodiy so‘rov hisoboti.
5.3	Huquqlar (entitlement) va tegishli yakuniy hisob sanasi (cut-off date) jarayonini hujjatlashtirish va oshkor qilish; bu jamoa yig‘ilishlari, mahalla e’lon taxtalari, aniqlangan PAPlarni yakka tartibda xabardor qilish hamda Loyiha aloqa kanallari orqali, I bosqich uchun ro‘yxatga olish va ijtimoiy-iqtisodiy so‘rov yakunlangandan ko‘p o‘tmay yetkaziladi. Yakuniy hisob sanasi O‘zbekiston ekspropriatsiya qonunchiligi qamrab olmaydigan hujjatsiz norasmiy foydalanuvchilarga nisbatan qo‘llaniladi.	Huquqiylikni boshqarish; PAPlarga adolatli munosabat.	ESR5, PS5.	Kompaniya.	Loyihaning I bosqichi uchun ro‘yxatga olish va ijtimoiy-iqtisodiy so‘rov yakunlanib, yakuniy hisob sanasi belgilangandan so‘ng.	Hujjatlashtirilgan va oshkor qilingan yakuniy hisob sanasi; xabardor qilish yozuvlari (jamoa yig‘ilishlari, yakka xabarnomalar, mahalla taxtalari).
5.4	Ta’sirlangan aktivlarni O‘zbekistonning O‘RQ-781-son Qonuni (milliy qonun qamrab oluvchi tomonlar uchun) hamda EBRD ESR5 / IFC PS5 to‘liq o‘rnini qoplash qiymati standarti (barcha PAPlar, shu jumladan norasmiy	Aktivlarni baholash; o‘rnini qoplash qiymati standarti.	ESR5, PS5; O‘RQ-781-son Qonun.	Kompaniya, mustaqil baholovchi bilan.	Ro‘yxatga olish va oshkor qilishdan so‘ng; kompensatsiya	Mustaqil aktivlarni baholash hisoboti; o‘rnini qoplash qiymatiga yetkazish uchun har qanday

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	foydalanuvchilar uchun) bo‘yicha baholash uchun mustaqil litsenziyalangan baholovchini jalb qilish. Baholash ta’sirlangan yerdan foydalanish huquqlari, inshootlar (ro‘yxatdan o‘tgan va o‘tmagan), ko‘p yillik ekinlar, chorvachilik infratuzilmasi, yo‘qotilgan daromad va tranzaksiya xarajatlarini qamrab oladi. Milliy tartib o‘rnini qoplash qiymatini ta’minlamagan hollarda Kompaniya qo‘shimcha to‘lov beradi.				shartnomalari imzolanishidan oldin.	qo‘shimcha to‘lovlar hujjatlashtirilgan.
5.5	LRF hamda ro‘yxatga olish/so‘rov/baholash natijalariga tayangan holda to‘liq Tirikchilik manbalarini tiklash rejasini (LRP) ishlab chiqish va amalga oshirish. LRP kamida quyidagilarni o‘z ichiga oladi: • Yakunlangan Huquqiylik va huquqlar matritsasi (ta’sir jiddiyligi farqlanadigan hollarda quyi toifalar bilan). • Kompensatsiya asosnomasi, norasmiy foydalanuvchilar uchun vositalar va usullar bilan. • Tirikchilik manbalarini tiklash choralari (masalan, muqobil yaylovlardan foydalanish; o‘tish davri nafaqalari; suv ichish joylari, to‘siqlar, chorva boshpanalari kabi infratuzilma ko‘magi; daromadni diversifikatsiya qilish uchun malaka o‘quvlari; veterinariya xizmatlari va yem-xashakdan foydalanish). Kompensatsiya to‘lovlari va natura shaklidagi yordam maxsus PAP ma’lumotlar bazasi orqali kuzatiladi, har bir PAPga huquq kartasi/kvitansiyasi beriladi. Ta’sirlangan inshootlarni buzish yoki kirishni cheklash to‘liq kompensatsiya yetkazilmaguncha boshlanmaydi. • Zaif PAPlar (ayollar, keksalar, kam ta’minlangan oilalar, nogironligi bo‘lgan shaxslar, etnik ozchiliklar) uchun maxsus choralar. • Amalga oshirish jadvali va byudjeti. • LRP jarayonini (qo‘mita yig‘ilishlari, fokus-guruhlar, yakka maslahatlashuvlar, so‘rovlar) qisqacha yorituvchi LRPdagi Manfaatdor tomonlarni jalb qilish bo‘limi. • LRPga xos shikoyat mexanizmi (5.6-choraga qarang). • So‘rov davomida belgilangan tayanch indikatorlarga ega monitoring asosnomasi, shu jumladan tirikchilikni tiklash yakunlanish auditi (5.7-choraga qarang).	Tirikchilik manbalarini tiklash; PAPlarga adolatli munosabat.	ESR5, PS5.	Kompaniya, konsultant ko‘magida.	Har bir bosqich uchun yer olish boshlanishidan oldin.	LRP Qarz beruvchilar tomonidan tasdiqlangan va PAPlarga mahalliy tillarda oshkor qilingan.
5.6	Loyihaning jamoa shikoyat mexanizmidan alohida, biroq u bilan bog‘langan LRPga xos shikoyat kanalini tashkil etish. LRP shikoyat mexanizmi foydalanish imkoniyati choralari (tarjima, piktogrammalar, mobil qurilmalarga mos raqamli kanal hamda keksa va uzoqdagi PAPlar uchun raqamli bo‘lmagan kanallar), qasos yoki majburlash xavotirlari uchun himoya yo‘naltirish yo‘llari, shaffoflik va hisobdorlik qoidalari, madaniy muvofiqlik jihatlari, qabul qilinganini tasdiqlash/tekshirish/hal qilishning belgilangan muddatlari hamda	Shikoyatlarni boshqarish; PAPlarni himoya qilish.	ESR5, ESR10, PS5; EBRD PCM.	Kompaniya, konsultant/uchinchi tomon vositachisi ko‘magida.	Har bir bosqich uchun yer olish boshlanishidan oldin; doimiy.	LRP shikoyat mexanizmi joriy etilgan; shikoyatlar reyestri; hal etish darajasi KPIsi.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg'or amaliyot)	Mas'ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko'rsatkichlari va baholash mezonlari
	maxfiylik himoyalarini o'z ichiga oladi. PAPlar va Kompaniya o'rtasidagi nizolar uchun mustaqil nazorat yoki uchinchi tomon vositachiligi taqdim etiladi.					
5.7	Kompensatsiya va o'tish davri ko'magi yetkazib berilishi yakunida (hamda LRP amalga oshirilganidan 12 oy o'tib, 12 oylik audit natijalariga qarab 24 oylik auditni o'tkazish masalasi ko'rib chiqilgan holda) mustaqil uchinchi tomon tomonidan LRP yakunlanish auditini o'tkazish. Talab etiladi: hech bir PAP tayanch holatdan yomonroq ahvolda emasligi va zaif guruhlar tegishli tarzda qo'llab-quvvatlanganligini ko'rsatish. Xulosalar qolgan tiklash choralarini moslashuvchan boshqarishga asos bo'ladi.	Natijalarni tekshirish; PAPlarni himoya qilish.	ESR5, PS5.	Kompaniya, mustaqil auditor bilan.	LRP yetkazib berilishi yakunida; amalga oshirilgandan 12 oy o'tib, yakunlangandan so'ng qo'shimcha 24 oylik audit zarurati aniqlangan holda.	Hech bir PAP tayanch holatdan yomon ahvolda emasligini ko'rsatuvchi LRP yakunlanish auditi hisobotlari; zarur hollarda tuzatish choralari.
5.8	Ko'kcha bilan tuzilgan rasmiy mehnat shartnomalari va ijaralar bekor qilingan taqdirda, ta'sirlangan cho'ponlar va boshqa ta'sirlangan ishchilarning ishdan bo'shatish nafaqasi va qayta ishga joylashtirilishini ta'minlash. Loyiha bilan bog'liq yer olish ushbu mehnat munosabatlarining bekor qilinishiga olib kelgan hollarda, Kompaniya: • tegishli MChJ bilan O'zbekiston 2023-yilgi Mehnat kodeksining (155–156-moddalar) ishdan bo'shatish nafaqasi va ogohlantirish qoidalari, shu jumladan tibbiy, ijtimoiy va pensiya sug'urtasi bo'yicha tegishli badallar to'liq bajarilishini tekshiradi; • milliy nafaqa ESR5/PS5 o'tish davri ko'magi talablariga mos natija bermagan hollarda, hech bir ishchi tayanch holatdan yomon ahvolda qolmasligi uchun qo'shimcha to'lov beradi; va • qurilish va ekspluatatsiya davrida ko'chirilgan cho'ponlar va ularning oila a'zolari uchun Loyiha bilan bog'liq ish o'rinlariga ustuvor kirish imkonini, shu jumladan maqsadli o'qitish va sertifikatlashni taqdim etadi.	Ishchilar tirikchilik riski; rasmiy sektordagi PAPlarga adolatli munosabat.	ESR5, ESR2, PS5, PS2; O'zbekiston Mehnat kodeksi (2023) 155–156-moddalar.	Kompaniya; "Ko'kcha" MChJ; "Navbahor chorva" MChJ.	Har qanday ta'sirlangan ishchi demobilizatsiyasidan oldin ogohlantirish va nafaqa; ustuvor ishga olish majburiyatlari qurilishdan oldin hujjatlashtiriladi.	Loyiha munosabati bilan mehnat shartnomasi bekor qilingan barcha rasmiy ishchilar bo'yicha nafaqa yozuvlari; ko'chirilgan cho'ponlar va ularning oila a'zolarini ustuvor ishga olish va o'qitish yozuvlari.
5.9	• SEP va CHSMPga muvofiq, qurilish faoliyati ta'siriga uchrashi mumkin bo'lgan yaylov hududlari, xususan OHTL yo'laklari bo'yicha muntazam va keng qamrovli ma'lumot taqdim etish. Zarurat tug'ilganda, quyidagi talablar ta'sirlangan cho'ponlarni oldindan xabardor qilishdan avval bajarilishi kerak, jumladan kutilayotgan davomiylik va mavsumiy bosqichlashni qamrab olgan jalb etish. • mavjud qurg'oqchilik bilan bog'liq yem-xashak tanqisligini inobatga olgan holda muqobil yaylov kelishuvlarini aniqlash; • Ta'sirga qarab, o'tlatish cheklangan davrlarda oraliq o'tish davri nafaqalari yoki natura shaklidagi ko'mak (chorva yemi, suv ichish joylari, vaqtinchalik to'siqlar, chorva boshpanalari, veterinariya xizmatlari);	Vaqtinchalik iqtisodiy ko'chirish; jamoa farovonligi; chorva farovonligi.	ESR5, ESR3, PS5, PS3.	Kompaniya va EPC pudratchisi.	Jalb etish tartibi yaylov hududlariga ta'sir etadigan birinchi ishlardan oldin joriy etiladi; butun qurilish davomida amalga oshiriladi.	SEP va CH&SMP Qarz beruvchilarning Atrof-muhit va ijtimoiy maslahatchisi (LESA) tomonidan tasdiqlangan; chorvadorlarni xabardor qilish, muqobil yaylov kelishuvlari va (zarur bo'lganda) o'tish davri ko'magi yozuvlari; asosiy nuqtalarda chang/shovqin/tebranish monitoringi (N&VMPga muvofiq).

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	• LRP orqali kutilmagan chang, shovqin, tebranish, yoritish va boshqa masalalar bo‘yicha xabar berish uchun shikoyat kanali to‘liq ishlashini ta’minlash •					
5.10	Soya miltillashi modellashuvining qayta bajarilishiga ko‘ra (eng yomon holat, yumshatish choralari bilan), I bosqich retseptorlari uchun me’yordan oshish qayd etilmagan. Hech bir retseptor yiliga 30 soatdan ortiq soya miltillashiga duchor bo‘lmasligi uchun doimiy past riskni ta’minlash maqsadida ESIA yumshatish choralarini qo‘llash. II bosqich uchun ham xuddi shunday.	Salomatlik	ESR 4	Kompaniya	Soya miltillashi bahosi oshkor qilishdan oldin ESIAda tasdiqlanadi; yangilangan soya miltillashi modeli (yakuniy WTG mikrojoylashuvi asosida) har bir bosqich uchun moliyaviy yopilishdan oldin; yumshatish choralari foydalanishga topshirishdan oldin amalga oshiriladi. Tijorat ekspluatatsiyasi boshlanishidan (COD) oldin	Yangilangan soya miltillashi modeli hisoboti; yumshatish ierarxiyasi natijalari hujjatlashtirilgan; hech bir aholi yashaydigan retseptor tasdiqlangan kompensatsiya huquqisiz me’yoriy chegaralardan yuqori ta’sirga duchor emas. Ekspluatatsiya (O&M) davrida ta’sirlangan uy xo‘jaliklarining yumshatishdan keyingi so‘rovi.
5.11	LRP doirasida chorva soni va poda tarkibi; yaylovlardan foydalanish va yaylovgacha bo‘lgan masofalar; chorvachilik faoliyatidan daromad; tirikchilikni tiklash choralarining (muqobil yaylovlardan foydalanish, o‘tish davri ko‘magi, malaka o‘quvlari, infratuzilma ko‘magi) qabul qilinishi va samaradorligi; hamda gender bo‘yicha ajratilgan uy xo‘jaligi darajasidagi natijalarni hisobga olgan holda ta’sirlangan chorvador uy xo‘jaliklari va “Ko‘kcha” MChJga oid KPIlarni kuzatish. Indikatorlar biror PAP tayanch holatdan yomon ahvolda ekanini ko‘rsatsa, Kompaniya qo‘shimcha tiklash choralarini amalga oshiradi.	Tirikchilik natijalarini tekshirish; moslashuvchan boshqaruv.	ESR5, PS5; IFC Yer olish va majburiy ko‘chirish bo‘yicha ilg‘or amaliyot qo‘llanmasi (2023).	Kompaniya, mustaqil tekshiruvchi bilan.	Ekspluatatsiya (O&M) davrida zaruratga qarab oraliq auditlar.	LRP KPI hisobotlari, mustaqil LRP auditlari; tuzatish choralari reyestri.
ESR6/PS6 - Bioxilma-xillikni saqlash va tirik tabiiy resurslarni barqaror boshqarish						
6.1	Qurilishdan keyingi qush va ko‘rshapalaklar monitoringi metodologiyasi hamda BMP-BAPni amalga oshirish asosnomasining bir qismi sifatida, IFCning Elektr uzatish va taqsimlash bo‘yicha EHS yo‘riqnomalariga muvofiq 220 kV OHTL uchun OHTL to‘qnashuvlarini yumshatish va monitoring protokolini ishlab chiqish. To‘qnashuv riskini baholash asosida	Bioxilma-xillik risklarini boshqarish; jamlanma ta’sirni yumshatish.	ESR6, PS6; IFC Elektr uzatish va taqsimlash bo‘yicha EHS yo‘riqnomalari.	Kompaniya va bioxilma-xillik pudratchilari; ekspluatatsiya bosqichida	Protokol OHTL qurilishidan kamida 2 oy oldin yakunlanadi; topshirish protokoli topshirishdan oldin	I bosqich OHTL to‘qnashuvlarini yumshatish va monitoring protokoli Qarz beruvchilar tomonidan tasdiqlangan; tasdiqlangan BFD moslama spetsifikatsiyasi xariddan

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	protokol qushlar parvozi divertorlari (BFDlar) o‘rnatiladigan uchastkalarni aniqlaydi va divertor dizaynini belgilaydi (5 metrlik oraliq tasdiqlangan). Qo‘shimcha qushlar uchun xavfsiz dizayn choralari, jumladan yirtqich qushlar uchun xavfsiz tayanch uchlari, qo‘nishga qarshi moslamalar, izolyatsiya moslamalari hamda tok urishi riskini minimallashtirish uchun oxirgi (dead-end) konstruksiyalarda himoya ekranlash, hamda yirtqich qushlar parvoz yo‘laklari orqali simlarni tortishdan qochish — dala dalillari, qurilishdan oldingi tekshiruv, OHTL batafsil loyihasi tahlili, monitoring natijalari va ornitolog mutaxassis xulosasi asosida talab etilgan hollarda amalga oshiriladi. Moslama spetsifikatsiyalari xariddan oldin Qarz beruvchilar tomonidan tasdiqlanishi hamda o‘xshash iqlimlarda dala samaradorligi isbotlangan turlardan (masalan, FireFly FF/HW, BirdFlappa, Hawk Eye yoki ekvivalent) tanlanishi kerak. Protokol bahor (fevral oxiri — may o‘rtasi) va kuz (avgust o‘rtasi — noyabr o‘rtasi) davrida parvoz qiluvchi (soaring) qushlar monitoringini hamda OHTLning butun uzunligi bo‘ylab uya qidiruvini o‘z ichiga oladi. Divertorlar hukmron iqlim sharoitlariga mos bo‘lishi va uzoq muddatli yetkazib beruvchi nosozlik kafolatiga ega bo‘lishi (yoki monitoring, moslashuvchan boshqaruv va zaxira byudjet majburiyatlarini o‘z ichiga olishi) kerak. Loyiha kompaniyasi loyihaning butun faoliyati davomida bahor va kuz migratsiya mavsumlaridan oldin har olti oyda OHTL BFDlarini monitoring qiladi hamda yo‘qolgan/nosoz moslamalar aniqlangan taqdirda OHTL operatori bilan almashtirish protokolini, shu jumladan mavsum boshlanishidan oldin shikastlangan yoki nuqsonli birliklarni xarid qilishni kelishadi.			texnik xizmat uchun OHTL operatori (“Uzenergosotish” AJ).	kelishiladi; ekspluatatsiya davomida saqlanadi.	oldin tasdiqlangan; divertor/tayanch uchi o‘rnatish yozuvlari; yetkazib beruvchi nosozlik kafolati ta’minlangan yoki moslashuvchan boshqaruv va zaxira byudjet majburiyatlari tasdiqlangan;; operator topshirish protokoli joriy etilgan.
6.2	Aniq belgilangan qoldiq ma’lumot bo‘shliqlarini bartaraf etish uchun zarur hollarda maqsadli qurilishdan oldingi tadqiqotlar o‘tkazish — migratsiya qiluvchi qushlar (Sho‘rko‘l ko‘li / Oqtov tizmasi orqali bahor/kuz o‘tishi), shu jumladan avval o‘rganilmagan oylar (masalan, avgust) bo‘yicha ma’lumotlarni jamlash, uyalovchi yirtqich qushlar, sudralib yuruvchilar va Qizil kitob o‘simliklari bo‘yicha; natijalar PBFlardan qochish uchun yakuniy WTG mikrojoylashuvi va OHTL trassasiga asos bo‘ladi. Ko‘rshapalaklar uchun Bat Conservation Trust (BCT) tomonidan nashr etilgan Ilg‘or amaliyot yo‘riqnomalariga muvofiq rotor qamrovi balandligida qurilishdan oldingi akustik tadqiqot o‘tkaziladi.	Bioxilma-xillik risklarini boshqarish; mikrojoylashuvga asos berish.	ESR6, PS6.	Kompaniya va bioxilma-xillik pudratchilari.	Maqsadli qurilishdan oldingi tadqiqotlar aniq belgilangan qoldiq ma’lumot bo‘shliqlarini bartaraf etish zarur bo‘lgan hollarda yakuniy mikrojoylashuvdan oldin yakunlanadi	Zarur hollarda maqsadli tadqiqot/tekshiruv yozuvlari yakunlangan; ko‘rshapalak ma’lumotlari tahlili yakunlangan; muhim topilmalar aniqlangan hollarda yakuniy loyiha va yumshatish yondashuvi yangilangan.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	Tadqiqot shamol fermasi hududida, shu jumladan barcha 13 ta taklif etilgan WTG joylashuvida to‘qnashuv riski zonasidagi ko‘rshapalaklar faolligini tavsiflash uchun loyihalanadi hamda ko‘rshapalaklar migratsiyasining eng yuqori mavsumini qamrab oladi. Tadqiqot ko‘rshapalak turlari yoki tur guruhlarini, faollik darajalarini, vaqt bo‘yicha qonuniyatlarni, mavsumiy o‘zgarishlarni, parvoz balandligini, migratsiya intensivligini hamda WTGlar bilan bog‘liq ehtimoliy to‘qnashuv riskini aniqlaydi. Natijalar, mavjud Loyihaga xos akustik tadqiqot ma’lumotlari va qo‘shni balandlikdagi meteomachta ma’lumotlari bilan birga, ko‘rshapalaklar to‘qnashuv riskini baholashni yangilash va har qanday ko‘rshapalaklarga xos operatsion yumshatish choralariga asos bo‘lish uchun ishlatiladi. Har qanday ko‘rshapalaklarga xos operatsion yumshatish, shu jumladan asoslangan hollarda mavsumiy cheklash (curtailment), 6.7-choraga muvofiq qurilishdan oldingi rotor balandligidagi ko‘rshapalak tadqiqoti natijalari, mavjud tayanch dalillar, qo‘shni balandlikdagi ma’lumotlar, qurilishdan keyingi monitoring natijalari, mutaxassis tahlili va kreditor roziligi asosida belgilanadi. Ushbu turning — *Myotis bucharensis* — qirilib ketgani haqidagi taxmin doimiy ko‘rib chiqilib boriladi va tegishli Loyiha ta’sir doirasida har qanday tasdiqlangan yoki ishonchli uchrashuv qayd etilsa, CHA ko‘rib chiqiladi va zarur hollarda yangilanadi.					
6.3	Bioxilma-xillikni boshqarish rejasi (BMP) quyidagilarni qamrab olishi kerak: • qurilish bosqichi monitoringi; • Ustuvor bioxilma-xillik obyektlari (PBFlar) va tasodifiy uchrashuv tartiblari bo‘yicha ishchi kuchi yo‘riqnomasi; • mavsumiy qurilish cheklovlari (masalan, uyalash mavsumida shovqin va tebranish); • qayta tiklash (5.11-choraga muvofiq); va • ekspluatatsiya bosqichida qush/ko‘rshapalak o‘limi monitoringi (6.5-choraga muvofiq). BMP turlarga xos quyi rejalarni jamlaydi hamda tabiiy yashash muhitlari, PBFlar va Muhim yashash muhitiga (Critical Habitat) ta’sirlarni boshqarish hamda PBFlar uchun NNL (sof yo‘qotishsiz) va Muhim yashash muhiti uchun Sof yutuq (Net Gain) ga erishish maqsadida yumshatish ierarxiyasini qo‘llaydi. Qoldiq Loyiha ta’siri aniqlangan har bir PBF/CH retseptori uchun miqdoriy Muhim yashash muhiti/PBF yo‘qotishlari va maqsadlari; kompensatsiya va sof yutuq (ofset) choralari; mas’uliyatlar; moddalashtirilgan, maxsus ajratilgan byudjet; moliyaviy kafolat mexanizmi; hamda Bioxilma-xillik monitoringi va baholash dasturi (BMEP) ishlab chiqiladi.	Bioxilma-xillik risklarini boshqarish.	ESR6, PS6.	Kompaniya va bioxilma-xillik pudratchilari.	Bioxilma-xillik xarajatlari moliyaviy yopilishdan oldin. To‘liq BMP (barcha quyi rejalar bilan) moliyaviy yopilishdan keyingi to‘rt oy ichida va har qanday holatda har qanday qurilishdan oldin.	Bioxilma-xillik xarajatlar jadvali moliyaviy yopilishdan oldin Qarz beruvchilarga taqdim etilgan; BMP qurilishdan oldin Qarz beruvchilar tomonidan tasdiqlangan; yillik monitoring ma’lumotlari Qarz beruvchilarga taqdim etiladi.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	Qurilishdan oldingi tadqiqot va monitoring asosida turlarga xos quyi rejalarni bosqichli qurilish jadvali va trigger asosidagi moslashuvchan javoblar bilan yangilash, kamida: ko‘rqush (Egyptian Vulture) jufti va yo‘rg‘a tuvaloq uchun uyalarni xaritalash va mavsumiy istisno zonalarini o‘z ichiga olgan Uyalovchi qushlarni himoya qilish rejasi; qurilishdan oldingi ko‘chirish tadqiqotlari va urug‘ banklashni o‘z ichiga olgan Noyob va yo‘qolib borayotgan (Qizil kitob) o‘simliklarni himoya qilish va ko‘chirish rejasi; Sudralib yuruvchilarni himoya qilish va ko‘chirish rejasi; Yashash muhitini tiklash tartibi (5.12-chora); va yashash muhitidan qochish rejalari.					
6.4	Loyihaning har qanday muhim dizayn yoki maydon o‘zgarishi, ishlarning avval o‘rganilgan va baholangan hududlardan tashqariga chiqishi, yoki Muhim yashash muhiti aniqlanishi, CH/PBF retseptorlar ro‘yxati, ta’sir baholashi yoki yumshatish talablariga jiddiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan yangi tasdiqlangan tadqiqot topilmalari yuzaga kelgan taqdirda, ESIAda keltirilgan Muhim yashash muhiti aniqlanishini yangilash, zarur hollarda CHA saralashini (nomzodlar ro‘yxati, mezonlar/chegaralar, asoslash, xaritalash) yangilagan holda.	Muhim yashash muhitiga muvofiqlik.	ESR6, PS6.	Kompaniya, bioxilma-xillik mutaxassisi bilan.	Moliyaviy yopilishdan oldin.	Muhim yashash muhitini baholash (CHA) tahlili/yangilanishi Qarz beruvchilar tomonidan tasdiqlangan; Sof yutuq/ofset talabi (agar yuzaga kelsa) 6.5-choraga o‘tkazilgan.
6.5	IFCning “Rivojlanayotgan bozor mamlakatlarida quruqlikdagi shamol energetikasi obyektlari uchun qurilishdan keyingi qush va ko‘rshapalak o‘limi monitoringi” (2023) hujjatiga muvofiq WTGlar va I bosqich OHTLda qushlar va ko‘rshapalaklar uchun Qurilishdan keyingi o‘lim monitoringi (PCFM) protokolini ishlab chiqish va amalga oshirish. Metod ikkala infratuzilma turini alohida, biroq muvofiqlashtirilgan rejalar asosida qamrab oladi: WTGlar — aylanayotgan turbinalarga moslashtirilgan tizimli jasad qidiruvlari, qidiruvchi samaradorligi va jasad saqlanishi bo‘yicha tuzatish sinovlari bilan (yiliga kamida ikki marta), hamda I bosqich OHTL — o‘tkazgichlar ostida tizimli piyoda yoki sekin transport transekta qidiruvlari (har tomonga 30–50 m chiziq), I bosqich OHTLning butun uzunligini qamrab olgan holda. Minimal monitoring davriyligi: 1-yil — migratsiya davrlarida (mart–may va avgust–noyabr) haftalik jasad qidiruvlari, yoz va qishda ikki haftada bir marta; 2- va 3-yillar — migratsiya davrida ikki haftada bir marta, boshqa vaqtda oylik; zarur bo‘lsa 4- va 5-yillar — oylik. Statistik jihatdan ishonchli dizayndan foydalanish (qidiruvchi samaradorligi va jasad saqlanishi sinovlari bilan jasad qidiruvlari) hamda Potensial biologik olib tashlash (PBR) asosida turlar bo‘yicha o‘lim chegaralarini belgilash; chegaradan oshish yumshatish ierarxiyasi harakatlarini ishga tushiradi (Operatsion to‘qnashuv riskini yumshatish / SDOD tayyorlik va faollashtirish protokoliga, 6.7-choraga asos bo‘ladi). Foydalanishga topshirilgandan so‘ng kamida uch yil davomida o‘tkazish; chegaradan yuqori PBF o‘limi aniqlangan hollarda besh yilgacha	Bioxilma-xillik risklarini boshqarish; moslashuvchan boshqaruv; ishonchsiz ESIA bosqichidagi o‘lim baholarini monitoring qilingan, chegaraga asoslangan ma’lumotlar bilan almashtiradi.	ESR6, PS6; IFC Qurilishdan keyingi qush va ko‘rshapalak o‘limi monitoringi (2023); Eurobats yo‘riqnomalari № 6 (2014).	Kompaniya va O&M pudratchisi, shamol-yovvoyi tabiat konsaltingi bilan.	PCFM protokoli (WTGlar va I bosqich OHTLni IFC talablariga mos metodologiya tafsiloti bilan qamrab olgan holda) birinchi tijorat ekspluatatsiyasidan kamida 6 oy oldin Qarz beruvchilar tomonidan tasdiqlanadi. Monitoring birinchi tijorat ekspluatatsiyasidan boshlab kamida uch yil, chegaradan yuqori PBF o‘limi aniqlansa besh yilgacha uzaytiriladi.	IFC talablariga mos PCFM protokoli Qarz beruvchilar tomonidan tasdiqlangan; PBRga asoslangan chegaralar bilan yillik (ommaviy) o‘lim monitoringi hisobotlari; triggerlar oshgan hollarda hujjatlashtirilgan moslashuvchan boshqaruv javoblari.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	uzaytirish. E’tirof etilgan shamol-yovvoyi tabiat konsalting kompaniyasi tomonidan amalga oshiriladi (xalqaro ekspertlar milliy ekologlar bilan, tekshirish va salohiyatni oshirish uchun dastlabki uch ekspluatatsiya yili davomida jalb etiladi). Qarz beruvchilarga har yili hisobot beriladi va ommaviy oshkor qilinadi.					
6.7	Yangilangan to‘qnashuv riski modellashuvi natijalariga, ishlab chiqilgan/tasdiqlangan dastlabki PBR chegaralariga, mutaxassis tahliliga, texnik imkoniyatga va kreditor roziligiga ko‘ra, ekspluatatsiyadan oldin Operatsion to‘qnashuv riskini yumshatish / SDOD tayyorlik va faollashtirish protokolini ishlab chiqish hamda PCFM asosida yangilash. Protokol kamida quyidagilarni o‘z ichiga oladi: uskuna spetsifikatsiyalari (aniqlash texnologiyasi va kamera tizimlari); turbinalar qamrovi; belgilangan faollashtirish chegaralari (turlar, parvoz balandligi, ob-havo sharoitlari); operatsion davrlar; 6.2-choraga muvofiq asoslangan hollarda mavsumiy ko‘rshapalak cheklovi; uzoq muddatli tekshiruv va texnik xizmat talablari; SDOD tayyorlik yozuvlari va SDOD faollashtirilgan hollarda faollashtirish yozuvlarini Qarz beruvchilarga yillik hisobot qilish; hamda WPPning butun ekspluatatsiya muddati uchun SDOD bo‘yicha moliyaviy ta’minot. Protokol, tadqiqotlar yakunlangach yoki PCFM davomida zarur deb topilsa, dizaynda talab bo‘yicha to‘xtatish (shut down on demand) protokolini (kamera/texnologiyaga asoslangan aniqlash, masalan Wildlife Acoustic Smart System) joriy etish imkonini berishi kerak.	Bioxilma-xillik risklarini boshqarish; ustuvor yirtqich qushlar, yo‘rg‘a tuvaloq va ko‘rshapalaklar uchun operatsion o‘limni kamaytirish; moslashuvchan boshqaruv.	ESR6, PS6; IFC Qurilishdan keyingi qush va ko‘rshapalak o‘limi monitoringi (2023); Eurobats yo‘riqnomalari № 6 (2014).	Kompaniya, WTG yetkazib beruvchisi va O&M pudratchisi.	Protokol ekspluatatsiyadan oldin yakunlanadi; ekspluatatsiya davomida moslashuvchan tarzda takomillashtiriladi. Protokol PCFM topilmalari asosida zarur hollarda yangilanadi.	Protokol ekspluatatsiyadan oldin tasdiqlangan; belgilangan SDOD qamrovi va faollashtirish protokollari; zarur hollarda hisoblangan CAPEX va kamaytirilgan generatsiya zaxirasi; yillik SDOD tayyorlik yozuvlari hamda SDOD faollashtirilgan hollarda faollashtirish yozuvlari Qarz beruvchilarga taqdim etiladi; PCFM natijalariga ko‘ra takomillashtiriladi.
6.8	ESIAda aniqlangan ustuvor ekotizim xizmatlari uchun yumshatish va resurs samaradorligi choralarini amalga oshirish — ayniqsa chorvadorlar tirikchiligi nuqtai nazaridan o‘tlatish/yaylov ta’minoti — ularni ESMS, LRP va Yaylovlarni qayta tiklash rejasiga integratsiya qilgan holda. Qamrab olinadigan ustuvor ekotizim xizmatlari, jumladan, lekin ular bilan cheklanmagan holda: o‘tlatish va yaylov ta’minoti — vaqtinchalik o‘tlatishni istisno qilishni boshqarish; qurilish davrida muqobil yaylovlardan foydalanish, va buzilgan yaylovlarni qayta tiklash; harakatchan turlar (jumladan sudralib yuruvchilar va jayron) uchun yashash muhiti bog‘liqligi va harakat yo‘laklari — perimetr to‘siqlarida oraliqlar (har 100 m da kamida 1 m oraliq, balandligi 20–25 sm) va belgilangan yo‘llardan tashqarida transport harakatini cheklash orqali; hamda changlatuvchilar yashash muhiti — gerbitsidlardan foydalanmaslik va quyosh panellari ostida mahalliy o‘simliklar tiklanishini rag‘batlantirish orqali. Ushbu choralar samaradorligi BMP va tirikchilik monitoringi dasturi orqali kuzatiladi, tuzatish choralari ekotizim xizmatlari ta’minoti qurilish	Bioxilma-xillik va tirikchilik risklarini boshqarish; ustuvor ekotizim xizmatlarini himoya qilish.	ESR6, ESR5, PS6, PS5.	Kompaniya.	Yumshatish choralari qurilishdan oldin boshqaruv rejalarida aks ettiriladi; qurilish va ekspluatatsiya davomida amalga oshiriladi.	Ustuvor ekotizim xizmatlari bo‘yicha yumshatish ESMS, LRP va qayta tiklash rejalashtirishga integratsiya qilingan; LESA tomonidan tasdiqlangan.

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	yakunlangandan so‘ng uch yil ichida tayanch darajaga qaytmagan hollarda ishga tushiriladi.					
ESR 8/PS 8 Madaniy meros						
8.1	EPC pudratchisi barcha yer ishlarini (HPP poydevorlari, OHTL tayanch poydevorlari, kirish yo‘llari, kabel xandaqlari) qamrab oluvchi Tasodifiy topilmalar tartibini obyekt qurilishini boshqarish rejasining bir qismi sifatida ishlab chiqadi va amalga oshiradi. Tartib ishchi kuchi yo‘riqnomasi, ishlarni to‘xtatish va xabardor qilish protokollari, O‘zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi va mahalliy Madaniy meros boshqarmasi bilan hamkorlik hamda har qanday qutqaruv hujjatlashtirish ishlari uchun zaxira summalarni o‘z ichiga oladi.	Madaniy merosni himoya qilish.	ESR8, PS8; “Madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish va ulardan foydalanish to‘g‘risida”gi O‘RQ-228-son Qonun.	Kompaniya va EPC pudratchisi.	Tartib yer ishlaridan oldin joriy etiladi; barcha yer ishlari davomida qo‘llaniladi.	Tasodifiy topilmalar tartibi joriy etilgan va qo‘llanilmoqda; tasodifiy topilmalar jurnali; organlarni xabardor qilish yozuvlari.
8.2	Yo‘riqnoma doirasida barcha qurilish ishchilari uchun madaniy meros bo‘yicha tushuntirish; u tasodifiy topilmalar tartibi, devor bilan o‘ralgan qabr hududi hamda tayanch madaniy meros tadqiqotlari orqali aniqlangan boshqa mahalliy ahamiyatga ega obyektlarni qamrab oladi.	Madaniy meros bo‘yicha xabardorlik.	ESR8, PS8.	EPC pudratchisi.	Barcha ishchilar mobilizatsiyadan oldin; har yili takroriy.	Qurilish ishchi kuchining 100 % ini qamrab olgan yo‘riqnoma yozuvlari.
ESR10 - Manfaatdor tomonlarni jalb qilish						
10.1	Loyiha uchun ishlab chiqilgan Manfaatdor tomonlarni jalb qilish rejasini (SEP) qurilish, ekspluatatsiya va foydalanishdan chiqarish davomida qo‘llagan holda amalga oshirish va yangilash. SEP LESA tahlilida aniqlangan masalalarni qamrab olgan holda yangilanadi, jumladan: • zaif guruhlar (cho‘ponlar, ayollar, keksalar, kam ta’minlangan oilalar, etnik ozchiliklar) uchun moslashtirilgan jalb etish usullari; • alohida maslahatlashuvlar yozuvlari tizimi; • LRP jarayonida o‘tkazilgan jalb etish (qo‘mita yig‘ilishlari, fokus-guruhlar, yakka maslahatlashuvlar)ga havola; va • EBRD Loyiha shikoyatlari mexanizmiga (PCM) integratsiyalashgan havola. Manfaatdor tomonlar xaritasi OHTL yo‘laklari bo‘ylab joylashgan jamoalarni loyiha ta’siridagi manfaatdor tomonlar sifatida aniqlaydi hamda ular bilan vizual ta’sir, EMF, qurilish transporti, kirishning buzilishi va yer olish bo‘yicha maqsadli jalb etishni nazarda tutadi.	Manfaatdor tomonlarni jalb qilish; axborotni oshkor qilish.	ESR10, PS1.	Kompaniya.	Loyihaning barcha bosqichlarida (qurilish, ekspluatatsiya, foydalanishdan chiqarish) amalga oshiriladi va saqlanadi.	Yangilangan SEP Qarz beruvchilar tomonidan tasdiqlangan; jalb etish yozuvlari (yig‘ilish jurnallari, ishtirok, bayonnomalar); materiallarda PCMga havola.
10.2	Barcha manfaatdor tomonlar uchun ochiq, shu jumladan raqamli bo‘lmagan va maxfiy kanallarni o‘z ichiga olgan ommaviy Shikoyat mexanizmini tashkil etish va yuritish.	Shikoyatlarni boshqarish; GBVH/SEAH riski; himoya	ESR10, ESR2, PS1, PS2; EBRD PCM.	Kompaniya.	Qurilishdan oldin ishga tushiriladi; ekspluatatsiya davomida doimiy.	Shikoyat mexanizmi ishlamoqda; shikoyatlar reyestri har oy Qarz beruvchilarga hisobot qilinadi;

ESAP №	Chora-tadbir	Atrof-muhit va ijtimoiy risklar (Javobgarlik/Foyda)	Talab (EBRD ESR, IFC PS, ilg‘or amaliyot)	Mas’ul tomon	Muddatlar	Muvaffaqiyatli amalga oshirishning maqsadli ko‘rsatkichlari va baholash mezonlari
	Mexanizm Loyiha SEPida belgilanganidek, bevosita rahbariyat yoki umumiy shikoyat kanallaridan alohida, maxfiylik himoyalari va ixtisoslashgan yordamga tashqi yo‘naltirish yo‘llariga ega maxsus, jabrlanuvchi manfaatlarini markazga qo‘ygan GBVH/SEAH shikoyat yo‘nalishini o‘z ichiga oladi. Mexanizm barcha xabardorlik materiallari (plakatlar, broshyuralar, ommaviy maslahatlashuvlar) va ommaviy oshkor qilish paketida EBRD IPAMga havola qiladi. GRM qabul qilinganini tasdiqlash, javob berish va hal qilishning belgilangan muddatlarini o‘z ichiga oladi.	vositalaridan foydalanish.				GBVH kanali joriy etilgan; materiallarda IPAMga havola.
10.3	Kompaniya va uning pudratchilari tomonidan o‘tkazilgan barcha jalb etish faoliyatlari uchun tuzilgan Manfaatdor tomonlarni jalb qilish yozuvlari tizimini (maslahatlashuvlar jurnallari, ishtirokchilar ro‘yxatlari, bayonnomalar, fotosuratlar, yozishmalar) yuritish; LESAga taqdim etiladi va Yillik faoliyat hisobotida oshkor qilinadi. Jalb etish yozuvlari tegishli hollarda gender va zaif guruh bo‘yicha ajratishni o‘z ichiga oladi.	Shaffoflik; manfaatdor tomonlarni jalb qilish sifati.	ESR10, PS1.	Kompaniya.	Loyihaning butun hayotiy sikli davomida.	Manfaatdor tomonlarni jalb qilish yozuvlari tizimi joriy etilgan va har bir monitoring tashrifida LESA tomonidan ko‘rib chiqiladi.
10.4	SEPga muvofiq, G‘ijduvon tumani hokimligi, Konimex tumani hokimligi, Ko‘kcha va Zafarobod mahallalari hamda Loyiha hududida o‘tlatishni boshqaruvchi ijarachi sifatida “Ko‘kcha” MChJ bilan qurilish bosqichiga (eng faol ishlar davrida kamida har chorakda) va ekspluatatsiya bosqichiga (kamida yarim yilda bir marta) mutanosib davriylikda rejalashtirilgan muloqotlarni o‘tkazish. Jalb etish yozuvlari SEP va LRPga kiritiladi.	Manfaatdor tomonlarni jalb qilish; munosabatlarni boshqarish.	ESR10, PS1.	Kompaniya (CLO).	Qurilish davrida har chorakda; ekspluatatsiya davrida yarim yilda bir marta.	Hujjatlashtirilgan yig‘ilishlar jadvali; yig‘ilish yozuvlari; masalalar ko‘tarilgan hollarda tuzatish choralari reyestri.